

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónap ..... 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónap ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-szorosos betű sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Nyitólét betű sora 40 fillér.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. ■
TELEFON-SZÁM: 151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

Arad, 1910.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Péntek, január 14.

Mai számunk főbb közleményei:

- Khuen kabinetje.
- A vármegyék és a politika.
- A gyilkos asszony.
- Kihágási eljárás az aradi rendőrfőkapitány ellen.
- Aradon letartóztatott kereskedelmi utazó.
- Rélet az aradi kardaffér ügyében.
- Két napos körvadászat Károlyi Gyula gróf birtokán.
- Öngyilkos diák.
- Intimitások Lehar Ferencről.
- Csaló ügyvédeljölt.

Barbini ezredes.

Arad, január 13.

Kivánjuk tiszta szívből, hogy me-
leg elismerésünk szava jól essék, de
ne ártson Barbini Sándor ezredes ur-
nak, az aradi harminchármasok új
parancsnokának. Mert a tapasztalat
megoktatott rá, hogy nincsen bizto-
sabb mód egy-egy felsőbbbrangu ka-
tona pályájának megakasztására, mint
hogya a közvélemény megdicséri
akár emberies gondolkozásáért, akár
hazafias érzéseiért. Előbbi esetben nem
eléggé katona, stramm, kemény le-
gény, az utóbbi feltevés befeketíti a
conduit-listáját, esetleg megszerzi neki
a mi szemünkben igen megtisztelő ne-
vet: a „Kossuth-hund“-ot. Barbini Sán-
dor ezredes tegnap székfoglalót tar-
tott Aradon és mondott oly szava-
kat, hogy hallatukra elsáppad a
csákó és a szorító-szíj közé ékelt
arc és idegesen himbálódzik a copf.
Megjelölte programját és azzal, hogy
új célokat, tartalmat, új rendszert
tüzt ki a jövődönék sulyos bi-

ralatot mondott az eddigi eljá-
rásról. Nagy problémát vetett fel és
egész józan megoldást talált. Mi le-
gyen a katona béke idején? Állam az
államban, a nemzet testéből elszakadt
idegen, saját vérenek megtagadója
egy felsőbb akarat parancsára és
mindaz, ami keserűségünket szítja,
panaszunkat hevíti, politikánk med-
dőségét okozza évszázadok óta? Ez
volt a katona eddig béke idején. Bar-
bini Sándor ezredes ur új feladatot
ró rá. *Legyen a nép nevelője!*

Hogyan mondta? Alig hiszünk a
szemünknek, amikor ezeket a szava-
kat olvassuk. Ilyet még sohasem hal-
lottunk katonáéktól. Pedig mennyire
természetes, mennyire racionális ez
a felfogás. Igenis, a tiszt lehet,
legyen is a nép nevelője. Lássá ab-
ban szép pályája legszebb hiva-
tását. Ne csak tanítsa a legénységet
a hadviselés mechanikai készségeire,
hanem nevelje is. De mivé nevel-
hesse azokat az ifjakat, akik az eke
mellől, a műhelyből, a boltból, a bü-
róból három esztendőre katonasorba
kerültek és a kis napokat számol-
gatva epedve várják, hogy polgári fog-
lalkozásukhoz visszatérhessenek. Sem-
miesetre se katonává! Nem szabad
polgári pályájuk szabályszerű futá-
sából úgy kilendíteni őket, hogy gon-
dolkozásuk, érzésük professzionátus
módon katonássá válják. Tanulják
meg a kötelességtudásnak fontossá-
gát, a férfi szó értékét, a fegyelem
tekintélyét, a lemondást és nélkülöz-
zést, a testi erő okos és tudatos fej-

lesztését. A román hegyek vad ren-
getegeiből előkerülő baka, az irni-
olvasni nem tudó kunsági gyerek,
aki egész életét szilaj csikók közt
töltötte el, új emberré szelidülhet
és ha nagyon fogyatékos is az ál-
talános iskolakötelezettséget elren-
delő törvény végrehajtása, ebből so-
kat jóvátehet, jóvá is tesz a három
éves szolgálat. Az analfabétát irni-
olvasni taníthatják, félvad legényeket
emberi viselkedésre szoktathatnak, ne-
veljék és oktassák őket, úgy, amint Bar-
bini ezredes kívánja. De mindezt mel-
lékesen, jóformán rendszer és min-
denesetre a kellő jóindulat nélkül.
Humanizmus, türelem kell e szép
mesterséghez, hogy a fáradozás gyü-
mölcse ne pusztá ismeret legyen, a
beszélés, az olvasás elsajátítása, hanem
lelkeket idomító nevelés.

Az ezredes ezeket a dolgokat kö-
veteli tisztjeitől és pontosságot. De
nem a sapka miliméternyi pontos-
sággal megállapított szabatos magas-
ságában, nem is az öltözködésben,
hanem a kötelesség kimérésében és
megkövetelésében. Fölös munka meg-
megterhelni a legénységet és kedvét
szegni. Jaj annak, aki később jelenik
meg a kötelesség terén a kelletténél,
de az se érdemel dicséretet, aki a kel-
leténél korábban sanyargatja a rábi-
zott katonákat.

Gyönyörű elvek ezek, szokatlan
lelki nemességről tesznek tanúságot.
De egy alapos gyanunk van mégis.
Az, hogy Barbini ezredes egész szék-
foglalója merő elmélet marad. Merő

A „Burgundi Király“ halála.

Írta: Vörös László.

A zseni leült az asztal mellé és vacsorá-
zott. A vacsora egy nagy fekete retokból és
tizert ementálból állott. A zseni nem nagyon
lehetett megelégedve a lakomával, mert mér-
gesesen dörmögte magában:

— Ez a gyalázatos Spitzer megint becsa-
pott. Ez legyen tizert ementáli? Csupa lyuk!

E kifakadás után a zseni gondosan elfo-
gyasztotta a vacsorát. Mikor a retoknek már
csak a hája feketélt az asztalon, a sajtból
pedig csupán a lukak voltak meg, felkelt, a
hája alá csapott egy nyaláb kottát és átment
a Grázerékhez.

A zseninek, akit egyébiránt Pogány Pál-
nak hívtak, nem kellett volna retket vacsoráznia
ementálival. Duskálhatott volna minden földi
jóban, ehetett volna bifsztiket, avagy, ha a kedve
épen úgy hozza magával, ananászt és nem
kellett volna apró, szégyenletes kölesönökből
tengetnie életét a hó vége felé. Csak a gon-
dolkozás módjával kellett volna megalkudnia.
Jobban mondván, el kellett volna fogadnia az
őreg Polláknak a gondolkozásmódját, aki azt
tartotta, hogy amért valakinek hosszabb a haja,
mint más közönséges embernek és megtudja
különböztetni a zongorán a C-t a Cis-től, azért
még nem kell a művészeti pályára adnia ma-

gát és nem kell otthagyni a prózaibb, de min-
denesetre biztosabban jövedelmező szalámi gyá-
rat. Ez volt az öreg Pollák felfogása a dolog-
ról, aki történetesen apja volt Pogány Pálnak.
Mint hogy azonban apák és fiúk ritkán jutnak
egy véleményre ilyen kérdésekben, különösen,
ha a szalámi rudak mérhetetlen oceánja vá-
lasztja el őket egymástól, Pogány levonta a
konzekvenciákat és egy év előtt hátat fordított
az apai háznak. Felment Pestre, beiratkozott a
zeneakadémiára, ahol elég jól fogadták és dél-
utánonként borzashaju ferencvárosi gyerekeket
tanított a Czerny etüdökre havi öt-hat, esetleg
nyolc forintokért. A ferencvárosiaknak még ez
is sok volt a zenei kulturáért. Mint hogy pedig
a kilencedik kerület öt-hat forintjaiból nem
tellett Hungária-beli vacsorára Pogánynak, egy-
előre meg kellett elégednie az ementális lako-
mákkal.

Mindamellet Pogány nem tartozott a na-
gyon boldogtalan emberek közé. Huszonnégy-
éves volt mindössze, tele életkedvvel és érezte,
hogy van tehetsége. Tudta, hogy nem játék az
élet, hogy keservesen kell kiküzdeni minden
lépést, minden falat kenyeret és nagyon hosszú
az az ut, amelyet be kell bandukolnia, hogy a
végére érjen. És mégis habozás nélkül válasz-
totta ezt a nehéz, kinlódásos utat és a gondnél-
küli jólét helyett a bizonytalan, fáradságos jö-
vőt. Pogány idealista volt, igazi művészlélek,
aki irtózott a számonktól, a rubrikáktól, a nagy

üzleti könyvektől és végig futott rajta a hideg,
ha elgondolta, hogy esetleg egész életét négy
irodai fal között kellett volna eltöltenie. Azon-
kívül Pogány nem is volt elhagyatva. Kettőn
állottak a háta mögött, ketten ösztönözték, ket-
ten öntöttek bizalmat lelkébe a csüggedés per-
ceiben, ketten vigasztalták, ha az élet olykor-
olykor megsimogatta a balkezével. A „Bur-
gundi király“ és Grázer Margit. Pogány nélkü-
lük nem is tudta az életet elképzelni. Talán
nem is élt volna, de legalább is nem lett volna
célja az életének. Így azonban volt és Pogány
emelt fővel és kitartóan sietett a cél felé.

A célt a „Burgundi király“ mutatta meg.
A „Burgundi király“! Pogánynak megdobbant a
szíve, felcsilllogott a szeme és lüktetni kezdett
a vére, ha a „Burgundi király“-ra gondolt.
Nagynak, erősnek, hatalmasnak érezte magát
ilyenkor. Ha az ementális vacsorák után a
gyomra olykor elégedetlenül korgott, ha esős,
pocsétás novemberi estéken kilométereket kel-
lett gyalogolnia a Ferencváros külső fertályain,
Pogány a „Burgundi király“-ra gondolt és rö-
gön a megelégedettség vidám derüje futotta át
a szívét. Zugolódás nélkül járta a robotot és
türelmetlenül rohant haza esténként a béreit
zongora mellé, hogy ujra és újra eljátssza, el-
dudolja, elfüttyülje az ezerszer és ezerszer hal-
lott melodiákat, a melyeknek minden egyes
hangja mélyen be volt vésvé az agyába, a szí-
vébe, a lelkébe és mindenik taktusából egy

elméletté változtja azt ő maga át. Mért teszi ezt? Hiszen ezzel a hitelét veszíti el egész jóhiszemű törekvésének. Azt mondotta az ezredes, hogy az altisztek kerüljék a durvaságokat és a tragár beszédeket.

Barbini Sándor megreformálja az egész magyar és osztrák közös hadsereget. Új alapra építheti taktikáját. Döntő győzelemre viheti a, sajnos, nem egy vereséget látott armádiát. Barátainká teheti a tisztteket, magyarrá a vezényleti nyelvet. Mind lehet, ily csodák már megestek. De hogy a káplárok a legénységgel a művelt ember hangján érintkezzenek, hogy imádságuk ritusát megváltoztassák, azt nem fogja megérni. Míg a tisztetekhez intézett szöveget olvastuk, azt hittük, hogy Barbini Sándor ezdes realista, de mikor az altiszti intelmekre került a sor, beláttuk, hogy rajongó.

Khuen kabinetje.

A függetlenségi pártok egyesülése.

Távírti tudósítás.

Arad, január 13.

Khuen-Héderváry Károly gróf designált miniszterelnök a mai napon sikerrel folytatta tárgyalásait a kabinetalakításra vonatkozóan. Holnap valószínűleg teljesen készen lesz a kabinet. A mai tárgyalások eredményeként Hazai Samu a honvédelmi miniszteri, Székely Ferenc koronaügyész az igazságügyminiszteri tárcát vállalta el. Bizonyos ezenkívül, hogy a kabinet tagja lesz Zichy János gróf is és pedig vagy kultuszminiszter, vagy a király személye körüli miniszter.

De a többi miniszteri tárcákra is vannak már biztos jelöltek. Egyedül a horvát tárcanélküli miniszter személyére nézve nem történt még megállapodás.

Khuen gróf vasárnap Bécsbe ut-

zik és hétfőn valószínűleg már ki nevezik az új kormányt.

Mint politikai érdekességet híresztelték ma, hogy a Kossuth- és Justh-párt között már is közeledések történtek és a két tábor legközelebb egyesülni fog.

Részletes tudósításunk itt következik:

Khuen mai tárgyalásai.

Khuen-Héderváry gróf ma délelőtt folytatta kormányalakítási tárgyalásait. Korán reggel Láng Lajos volt kereskedelmi minisztert látogatta meg a Ferenc József-rakparton levő lakásán. Félhivatalosan a „Bud. Tud.” azt jelenti, hogy ez a látogatás baráti jellegű volt és nem függött össze a politikával, viszont másrészt azt mondják, hogy Khuen följánlotta Láng Lajosnak a vallás- és közoktatásügyi tárcát, amelyet azonban Láng nem fogadott el.

Khuen ezután visszatért a Teleki-palotában levő lakására, ahol délelőtt tíz óra óta már várta Tomasics Miklós, aki már volt az ő kabinetjében horvát miniszter. A designált miniszterelnök ismét följánlotta Tomasicsnak ezt az állást. Nikolics volt bányhelyettes, aki ma reggel Tomasics Miklóssal együtt érkezett Zágrábról Budapestre, szintén bevonták a tanácskozásba és közel ötnegyed óra hosszat tanácskoztak a horvát helyzetről.

A Tomasicsossal folytatott tanácskozás után Khuen-Héderváry gróf a „Bud. Tud.” útján kommunikét adott ki, amelyben nyilvánosságra hozza, hogy Tomasics Miklóssal nem tudott megegyezni. A tárgyalás során ugyanis a vasuti szolgálati pragmatika kérdésében olyan ellentétek merültek fel Khuen és Tomasics között, hogy Tomasics nem fogadta el a horvát miniszterséget. Khuen-Héderváry alkalmasint betöltetlenül hagyja a horvát miniszteri állást, illetőleg ideiglenesen ő fogja vezetni a miniszterium ügyeit is.

Khuen-Héderváry gróf déli tizenkét órakor a Várba hajtatott és a honvédelmi miniszteriumban meglátogatta Hazai Samu tábornokot, akinek a honvédelmi tárcát ajánlotta föl. Hazai az ajánlatot elfogadta.

Távözömben Khuen ezeket mondta az újságíróknak:

— Hazaival tanácskoztam, aki a legnagyobb készséggel vállalta a honvédelmi miniszteri tárcát.

A miniszterelnök ezután a miniszterelnökségi palotába ment, ahol Wekerle Sándorral akart tanácskozni. Wekerlét azonban nem találta és csak Romy Béla miniszteri tanácsossal tárgyalt egy negyed óráig. Innen déli egy órakor Vavrik Béla kuriai tanácselnököt látogatta meg. Politikai körökben az a hír járta, hogy Vavrik elvállalta a neki felajánlott igazságügyi tárcát. Ezzel szemben a P. L. esti lapjának jelentése szerint Vavrik nem vállalt tárcát magas korára való tekintettel, de az igazságügyi tárcát Khuen mégis a magasabb birói kar egyik tagjával fogja betölteni.

Khuen gróf ma reggel még Simonovics Béla fővárosi bizottsági taglátogatását is fogadta.

Az új kabinet tagjai.

Egy ma délután kiadott félhivatalos jelentés ezt mondja: Khuen-Héderváry gróf designált miniszterelnök a mai nap folyamán előreláthatólag befejezi kabinetalakításra irányuló tárgyalásait és azt hiszi, hogy egy tárcsa kivételével ma készen lesz az egész kabinet listája. Héderváry a mai elhatározások szerint szombaton délután Bécsbe utazik és vasárnap délelőtt jelenik meg a király előtt, hogy a kabinetlistát a felség elé terjessze. Khuent az eddigi hírek szerint kabinetje kiszemelt tagjai is elkísérik Bécsbe.

A délutáni megállapodások szerint a kabinet így alakul:

Miniszterelnökség és belügy: Khuen-Héderváry gróf.

Kereskedelemügy: Hieronymi Károly.

Pénzügy: Lukács László.

Honvédelem: Hazai Samu.

A földmivelésügyi tárcára Széchenyi Emil gróf volt soproni főispán van kiszemelve, a közoktatásügyi tárcára pedig Berzeviczy Albert vagy Zichy János gróf. A horvát miniszterség tekintetében valószínű, hogy Khuen gróf ezt a reszortot egyelőre maga fogja vezetni.

Éjjel jelenti tudósítónk:

A késő délutáni tárgyalások folyamán Khuen gróf több tárcára nézve jutott meg-

dicsőséges boldog jövő akkordjai csendültek ki.

A „Burgundi király” operett volt, Pogány első operettje. Tulajdonképpen ennek a dalműnek volt a legnagyobb része abban, hogy Pogány otthagya az ősi szalámi gyárat. Az operett első részét ugyanis már otthon megkomponálta és annyira meg volt vele elégedve, hogy amikor választania kellett, Pogány biztos nyugalommal alapozta jövőjét a „Burgundi király”-ra. A második rész elkészítése azonban nem ment olyan könnyen, mert Pogánynak Pesten még valamivel kellett törőnie, amire otthon nem volt gondja. Küzdenie kellett a kenyérért. Nagyon sok liter petróleum fogyott el addig, míg elkészült a művel és a Vacuum oil Company részvényeseinek az évi osztalékához a „Burgundi király” is hozzájárult valamivel. Egy év alatt azonban elkészült az operett és Pogány szivrepesve várta a napot, amelyen a „Burgundi királyt” trónra ültetheti.

Addig is szorgalmasan eljárta Grázerékhez. Grázerék egy folyosón laktak vele és ez alapján ismeretség fejlődött ki közöttük. Hogy az ementáli nem okozott nagyobb pusztítást Pogány nemesebb belső részeiben, abban nem csekély részük volt Grázeréknek. A zseninek azok voltak a legboldogabb napjai, mikor esténként hazavetődve asztalán találta Grázer mama sorait, melyekben meginvitálta egy kis szerény csirkepörköltre. Pogány örömpesze futott át ilyenkor, de nemcsak a vacsora miatt. Grázer mama ugyan azt hitte, de Margitnak

más volt a véleménye. Igaz, hogy nem nyilvánította. Csak megszóritotta a fiatalember kezét és melegen a szemébe nézett. Pogány pedig lelkesült, rajongó pillantással viszonzta ezt a tekintetet. Értették egymást. Sőt mindent meg is magvaráltak egymásnak. Mikor egy vasárnap délután egyedül voltak a szobában, Pogány megfogta a leány kezét.

— Margit, szólt hozzá, szeretem magát! Legyen a feleségem!

A leány komolyan nézett rá.

— Én is szeretem magát Pál! De a szerelemhez nem elég az a negyven forint, amit maga keres. Nem gondolja?

Es a zseni szomorúan csüggesztette le a fejét. Akkor még nem volt kész a „Burgundi király”. Amikor azonban elkészült vele, boldogan rohant a lányhoz.

— Margit, maga mégis a feleségem lesz. Megvan a „Burgundi király!” A „Burgundi király” fog bennünket boldoggá tenni!

Es diadalmasan cepta le a kottákat a zongorára. Aztán leült és eljátszotta elejétől végig.

— Hogy tetszik? — kérdezte felesíllanó szemekkel a leánytól.

Es minthogy Margit szerette a zsenit, nagyon tetszett neki a „Burgundi király.”

Azontul aztán, ha egyedül maradtak, terveztek. Kitervezték a jövőt. Csupa világos, derűs, ragyogó színeket fogott az irónjuk. Az operett nagy sikert fog aratni. Pogány híres ember lesz és elveszi Margitot. Pénz lesz bőven. Esetleg külföldre is elkerül a „Burgundi

király”. Sokkal gyengébb dolgokat is kivisnek mostanában. Kényelmesen, nyugodtan fognak élni és Pogány meg fogja hódítani a világot a műveivel.

Először azonban nyélbe kellett ütni a „Burgundi király”-t. Ez nem volt könnyű munka. Már három színházat végig járt és sehol se állottak szóba vele. Végül az egyik kisebb színház igazgatója, egy epés, krakógó emberke átvette a „Burgundi királyt” és megígérte, hogy át fogja nézni az operettet. Majd aztán megírja, hogy elfogadja-e a darabot, vagy se. Csak hagyja ott a címét.

Pogány az izgalomtól remegve adta át a névjegyet és rohant haza, hogy megvigye Margitnak a hírt. Azontul aztán az egész napot gyötrődéssel, kétséges várakozással töltötte. A zseni már hét órakor felkelt és türelmetlenül várt kilencig, míg a levélhordó megérkezett. Néha kapott ugyan levelet; hol az öcsesétől, aki azt írta, hogy hagyja abba a küzködést, jöjjön haza, tárt karokkal várják, hol egy egy barátjától, de a várt levél nem akart megérkezni. Végül egy napon csak megjött a várva várt levél és Pogány boldogan rohant át vele Grázerékhez.

Attól a naptól kezdve Pogány egészen meg volt zavarodva. A tanítványait elhanyagolta, minden második nap borelválkozott és egy negyven forintos szmokingot csináltatott. A délelőtti jeit, a délutánjait egyaránt a színháznál töltötte, szaladgált, veszekedett, vitatkozott, kia-

állapodásra. E szerint az új kabinet igazság-ügyminisztere

Székely Ferenc koronagyász lesz. Megnyerte kabinetjének Khuen *Zichy János* grófot

is, akinek a miniszterelnök tetszésére bizta, hogy a vallás- és közoktatásügyi, vagy a király személye körüli tárcát vállalja. Zichy János gróf, aki jelenleg az alkotmánypárt tagja, elvben hajlandónak mutatkozott a kormányba való belépésre, de csak holnap dönt a fölött, melyik tárcát vállalja. Akármelyiket választja is, a másikra is van már Khuennek jelöltje: a kultusztárcára egy főrendiházi tag, a király személye körüli tárcára pedig egy arisztokrata. A földmívelési tárcát illetőleg Khuen csak holnap lép érintkezésbe egy olyan politikussal, kinek nevét eddig miniszterként egyáltalán nem emlegették. A horvát tárcára egyelőre betöltetlen marad. A kabinetalakítás munkája tehát holnap előreláthatólag befejeződik. Khuen vagy pénteken éjjel, vagy szombaton utazik Bécsbe. Őfelsége intézkedéseitől függ ezután, hogy a kabinet tagjainak eskütétele, valamint a kinevezéseknek a hivatalos lapban való közzététele mikor fog megtörténni. Ez utóbbi már *legkésőbb hétfőre* minden valószínűség szerint várható.

A Nemzeti Társaskörben.

Déli egy óra után Khuen-Héderváry Károly gróf ellátogatott a Nemzeti Társaskörbe, ahol a régi szabadelvű párt tagjai közül igen sokan voltak jelen. Ott voltak többek közt Lukács László, Fejérváry Imre báró, Molnár Viktor, Lévy báró és még sokan.

Khuen-Héderváry, akit a jelen voltak nagy ovációval fogadtak, csak rövid ideig tartózkodott a körben. A kérdezősködőknek ezt mondta:

— Minden jól megy. A kabinet legkésőbb holnapra kész lesz.

Az új kormány kilátásai.

Politikai körökben nagy érdeklődéssel várják Khuen-Héderváry miniszterelnöknek a parlamenti pártokkal való tárgyalásait. A miniszterelnök valószínűleg már holnap érintkezésbe lép a parlamenti pártok vezetőivel, hogy mielőtt a parlamentben bemutatkoznék, szándékait a pártokkal közölje. Khuen gróf Weker-

lével, Apponyival, Kossuthal, Andrássyval, Justhtal és Zichy Jánossal szándékozik tárgyalni. Mivel e tárgyalások során már természetesen kénytelen lesz legalább részben megismertetni programját, valószínű, hogy a pártok állásfoglalása már legközelebb meg fog történni. A képviselőházban valószínűleg esztörtökön mutatkozik be a kormány és akkor terjeszti elő programját.

Ami az egyes pártokat illeti, az alkotmánypárt tartózkodással várja Khuen vállalkozása karakterének kibontakozását. Érdeklődéssel tárgyalták azt, hogy Tisza István gróf tegnap délután meglátogatta Andrássy Gyulát. Ezt a látogatást az új 67-es pártalakulás előjelének veszik.

A néppárt kezdetben szimpatióval volt Khuen gróf iránt, de arra a tapasztalatra jutott, hogy az új miniszterelnök a régi szabadelvű gárdából választja ki kormányzó társait és támogatóit, a néppártot pedig mellözi. Ezért a néppárt sajtója már Khuen ellen foglal állást.

A Kossuth-párttól ma azt mondták, hogy az a hatvanhetes koncentráció esetén ellenzékbe megy. A Justh-párt részéről pedig a legélesebb támadás készül az új kormány ellen, melynek kormányzását a parlamentben lehetetlenné akarják tenni.

Bécsi vélemény szerint Khuen vállalkozása a szabadelvű párt feltámasztását és a Ház felosztását hozza magával.

Kossuthék és Justhék közeledése.

— Egyesülés vagy kompromisszum. —

Ugy az új kabinet összetétele, mint Khuen eddigi nyilatkozatai és tárgyalásai arra engednek következtetni, hogy az új miniszterelnök egy 67-es többség megalkotásán és a régi szabadelvűpárt életre keltésén fáradozik. Ez a körülmény mindinkább előtérbe hozza a két függetlenségi párt: a Kossuth-párt és a Justh-párt egyesülésének eszméjét. Mivel azonban különösen a két pártvezér között bizonyos ellentétek — a jelenlegi helyzetben már nem annyira politikai, mint személyi ellentétek — vannak, az egyesülés keresztülvitelét mindkét pártban a „*dei minorum gentium*”, a közka-

tonák fogják kezdeményezni. Ma este már, mint fővárosi tudósítónk telefonálja, mindkét pártkörben pozitív formában beszéltek arról, hogy a két párt érintkezésbe fog lépni egymással, ha mindjárt nem is egyesülés végett, de legalább is választási kompromisszum létrehozása céljából. Arról is beszéltek, hogyha ez az egyesülés megtörténik és a párt képviselő tagjainak sikerül a vezérek közti ellentéteket elsimitani, akkor Kossuth Ferenc lesz újból a párt elnöke, Justh Gyulát pedig a képviselőház elnökévé fogják választani.

Az egyesülés létrehozása végett má a legközelebbi napokban megteszik mindkét pártban a kezdeményező lépéseket.

A horvátok az új miniszterelnökről.

A Magyar Távirati Iroda jelenti Zágrából: Arról a felfogásról, amely a horvát-szerb koalíció köreiben Khuen-Héderváry gróf miniszterelnökké designálásáról uralkodik, a koalíció egyik vezető tagja a következőképpen nyilatkozott:

— Khuen-Héderváry gróf személyében ma tulajdonképpen a designált magyar miniszterelnököt látjuk. Khuen-Héderváry gróf csak röviddel ezelőtt egy lap tudósítóval szemben azt a kijelentést tette, hogy a jelenlegi horvátországi állapotoknak véget kell vetni és ezzel a kijelentésével a horvátországi viszonyokat eléggé jellemezte. Khuen grófnak mint bannak tevékenységéről nem akarunk szólni, ebbeli működése a múlté. Husz éves báni működéséből leszűrt tapasztalata alapján jelentette ki rövid idő múlva Rauch báró báni kinevezése után egy bécsi lapban: „Amit husz évig építettem, az ma elpusztult és megvagyok győződve, hogy az én érem Horvátországban soha sem támadhat ismét fel, mert ma ott lenn más viszonyok uralkodnak.” Erre való tekintettel azt hisszük, hogy Khuen gróf új minőségében tudni fogja a helyes módját annak, hogyan lehet Horvátországban a rendet helyreállítani. Arra a kérdésre, minő magatartást tanúsítsa a koalíció, ha Khuen gróf Rauch báró bánt Horvátországban új választások keresztülvitelével bizná meg, a nyilatkozó politikus azt mondta: A horvát-szerb koalíciónak egyáltalában nincs oka a választásoktól tartani. Ha azonban az új miniszterelnök minden várakozás ellenére kormányzását egy ily kísérlettel kezdené meg, biztos lehet afelől, hogy az egész horvát és szerb nép mint egy ember ellene és zágrábi exponeense ellen foglal állást és hogy a horvát-szerb koalíció ebből a küzdelemből is, ha nem erősödve, de legalábbis ugyanannyi mandátummal kerül ki, mint jelenleg. Ebben az értelemben nyíla koznak a koalíció sajtóorgánumai, valamint a Zágrábban lévő képviselők is.

Eszékről táviratozzák: A Drau mai száma foglalkozik Khuen Héderváry miniszterelnökké designálásával és a következőket fejt ki: Mi, unionista érzelmű horvátok kétségkívül óhajtuk Khuen Héderváry missziójának sikerültét, mert husz évi tapasztalatai alapján a magyar államférfiak között bizonyára legkiválóbb ismerője a horvát viszonyoknak. Nemcsak érzékkel bír szükségleteink iránt, hanem ismeri a horvát néplélek titkait és meg tudja érteni jogos kívánságaink teljesítésére irányuló várakozásunkat. A horvát népet mélyen sértő cselekvések az ő kormányzása alatt bizonyára nem fordulhatnak majd elő. Mint bann konzervatív gondolkodásának megfelelően mindig arra törekedett, hogy országunk haladását a belső fejlődő képességnek megfelelően előmozdítsa a nélkül, hogy átlépje azt a határt, amely természetesen a Magyarországgal való konfliktushoz kellene, hogy vezessen. Másrészt megvolt az a nagy államférfiúi képessége, hogy pozícióját a koronánál annyira szilárdítsa, hogy Horvátország ellen irányuló minden tulkapást megtudott akadályozni. Erős egyénisége biztosította a békés fejlődésnek. Khuen-Héderváry gróf lelke volt a nemzeti pártnak. Egyik nagy államférfiúi előnye abban

bált és holtrafáradtan tért haza estéknél Grázerékhez.

— Hogy megy? — kérdezte Margit aggodalmaskodva.

— Elég jól megy, — felelte Pogány vidáman. Azt hiszem, sikerülni fog. Csak Müllerrel ne legyen baj. A gyalázatos irigykedikrák.

A nagy nap aztán csak érkezett. És a „Burgundi király” nem jutott trónra. Az ope-rett megbukott. Tökéletesen megbukott. A második felvonás után felhangzott ugyan egy kis gyöngye taps, de Pogány nem jött ki a függönyök elé. Érezte, hogy ezt a csatát elvesztette. Nem tudta, mi a hiba, hol a hiba, a közönségben-e, vagy benne, nem is kereste, csak azt érezte, hogy elbukott és a kilátásai, a színes álmái, a várakozásai, a gyötrődéses reményei mind-mind odavannak. Lesújtottan, némán dőlt neki egy szufittának és megtörölte izzadt homlokát. Nagy-nagy keserűség fogta el a szívét, amint merőn maga elé bámulva, ott állott a színpalak mögött. Nem is várta meg a harmadik felvonást. Titkon, lopva kicsont egy oldalajtón és szédülve, reszkető lábakkal hazament. Aztán úgy, amint volt, ruhástul bevetette magát az ágyba és telesirta a párnáját könnyekkel. Egész éjjel nem hunyta le a szemét. Hánykolódott ide-oda, aztán felugrott az ágyról és fel-alá járt a szobában. Talán ezerszer is meg-lakta azt a nagy lépéses utat az ajtó és az ablak között. Már szürkülőni kezdett, amikor a lelki viaskodása véget ért. Felugrott, megragadta az egész kottacsomót és begyömöszölte a

kályhába. És lázas, reszkető, ideges sietséggel, nehogy meg találja banni elhatározása, meggyújtotta a papirhalmazt. A lángok felosaptak, sísteregve, sziszegve égett a papírtömeg és a „Burgundi király”-nak vége volt. Meghalt! Pogány szomorúan nézte a pusztulást. Aztán, hogy az utolsó papirosszilánk is elhamvadt, kimerülten dőlt le ágyára.

Másnap délelben átment Grázerékhez. Mikor belépett a szobába, Margit elébe sietett és megragadta a kezét.

— Pál, ne csüggedjen! A munkája jó volt. Dolgozzon tovább! Megvárom!

A zseni ránézett a lányra. Hosszan nézte, boldogan, szerelmes rajongással. Azután megszólalt:

— Édes Margit, köszönöm a jószágát. De nem élek vele. Meggondoltam a dolgot. Választottam. A boldogság és a dicsőség között az előbbi választottam. A boldogságot, amely itt van a közelemben magánál és amelyet nem áldozok fel a csillogó, de bizonytalan fantomért, a dicsőségért, amelyet tán sohase érhetnek el.

Magához ölelte a leányt és megcsókolta. És mosolygott hozzá. Volt abban a mosolyban valami tragikus lemondás, de kicsillant belőle a szép szerelmes jövő boldogságába vetett hit és bizalom. És szomorúan vigan csendült meg a szava, amikor hozzáfűzte:

— Lemondok a zenéről. Hazamegyek szalámigyárosnak.

van, hogy érzékel bir a nemzetiségi ügy lényege iránt. A horvátoktól, románoktól és szlávoktól való kísérteties félelmet nem ismeri. Husz éves működése alatt tapasztalta, hogy Horvátország szellemi és anyagi erősödése egyúttal Szent-István birodalmának erősödését is jelenti. Minél nagyobb a haladás Horvátországban, annál csekélyebb az ellenszenv Magyarország ellen. Minél szabadabb a fejlődés a három megye királyságban, annál nagyobb a ragaszkodás a magyar testvérország iránt.

A gyilkos asszony.

Borowska Janina bűnpöze.

Távirati tudósítás.

Arad, január 13

Krakkóban most mindenki csak a Borowska Janina asszony pöréről beszél. Egyes lapok külön kiadásokat adnak és azokban részletes tudósításokat közölnek a tárgyalásról. A lapok sokat írnak Borowska Janina asszony temperamentumos fellépéséről és arról az erélyes és tapintatos modorról, melylyel az elnök a tárgyalást vezeti. Borowska asszonyt ma délelőtt fél kilenckor a törvényszék termébe vezették, ahol védőjével hosszasan tanácskozott. Borowska asszony panaszkodott védőjének, hogy ma testileg gyengébbnek érzi magát és azt is felpanaszolta, hogy az elnök tulerélyes fellépése és azok a kérdések, melyeket tegnap a kihallgatás folyamán hozzá intézett, őt többször legszentebb érzelmeiben megsértették. Borowska asszony felkérte védőjét, eszközölje ki a törvényszéktől, hogy férje a tárgyalás szünete alatt bejöhessen hozzá és három éves leánykáját is magával hozhassa, mert reméli, hogy gyermekének a látása, amire már oly régen vágyódik, új erőt fog neki kölcsönözni.

A mai tárgyaláson az elnök Janina Borowska asszony előleletéből mond el egyes dolgokat, mire a vádlott szót kér.

— Olyan gyöngye vagyok, hogy csak arzen-befecskenedéseknek köszönhetem, hogy a lábamon tudok állani. Az elnök ur minden tízedik szónál azzal szakít félbe, hogy hazudom.

Az elnök: Csak konstátálom, hogy vallomása eltér az előbbtől!

Amikor az elnök a vádlottat újból félbeszakítja, Borowska asszony izgatottan felugrik:

— Minek a szószaporítás! Mondja egyszerűen: Borowska asszony hazudott, akasszátok fel!

Az elnök: Az esküdteknek felvilágosításokkal tartozom.

A vádlott: Ez nem áll. Az esküdteknek maguknak kell a jegyzőkönyvet elolvasni.

Az elnök: Ezt az esküdtek nem tehetik. Ön nem fog engem megakadályozni abban, hogy a tárgyalást úgy vezesse, ahogy kötelességem.

Ezután tovább folyik a kihallgatás. Borowska asszony elmondja, hogy férjével Lembergben esküdt meg. Alig három hónappal férjhezmenetele után Limovába utazott, hogy tanítónő legyen, onnan Lembergbe ment, ahol beiratkozott az egyetem orvosi fakultására.

Az elnök: Jól élt-e férjével?

A vádlott: Mirevalók ezek a kérdések? Válni akartunk. Kölesönösen beláttuk, hogy mindkettőnkre nézve ez lesz a legjobb.

Az elnök felolvastatja a válóper iratait, melyekből kitűnik, hogy Borowska asszony lemondott a tartásdíjról. Az elnök kérdéseket intéz a vádlottnak, hogy összeegyeztethesse azt az ellenmondást, hogy Borowska asszony válóper alatt is rendkívül szívélyes tartalmu leve-

let intézett férjéhez. Az asszony nem ad erre magyarázatot.

Ezután elnök felolvastatja Borowska asszony egy levelét, melyet 1908. december 8-án intézett férjéhez s melyben kéri, hogy vegye vissza, kész tanulmányairól lemondani.

Az elnök: Nem értem ezt a levelet. A vádlott ugyanakkor mindenféle rosszat beszélt férjéről.

A vádlott: Asszony vagyok; úgy akarom tovább élni, kész lettem volna lemondani a tanulmányaimról is. Az volt a reményem, hogy mint asszony és anya boldog lehetek.

Borowska asszony a tárgyalás folyamán elájult. Orvost hívtak és a tárgyalást az elnök felfüggesztette.

A vármegyék és a politika.

Temes megye körirata.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 13.

Temes megye törvényhatósági bizottsága december hó hatodikán tartott közgyűlésén fontos határozatot hozott. Jásznagykunszolnok megye átirata értelmében elhatározta ugyanis, hogy az ügyrendi szabályrendeletet úgy módosítja, hogy ezentul száz bizottsági tag óhajára bármikor közgyűlés legyen összehívható. Muth Gáspár d. indítványára még azt is elhatározták, hogy átiratban közlik a többi törvényhatóságokkal a határozatot. Az átirat, amely Aradmegyéhez is megérkezett, így szól:

Kedves barátaink és atyámfiak!

Jásznagykunszolnok vármegye törvényhatósági bizottsága 1909. évi június hó 28-án 12634. szám alatt megkereste az összes vármegyei törvényhatósági bizottságokat, hogy önkormányzati és alkotmánybiztosítéki szempontból egészítsék ki a tanácskozási ügyrendről szóló szabályrendeletüket oly rendelkezéssel, mely minden időre és minden körülmények közt biztosítsa a törvényhatóságoknak azt a feltétlenül őrzött egyik legfontosabb jogát, hogy országos politikai kérdésekkel foglalkozásának, ily kérdésekben szavukat fölemelhesék és országos mozgalmakat indíthassanak. Mai napon tartott közgyűlésünkben tárgyaltuk ezt a körlevelet és hazafias lelkesedéssel magunkévá tettük az abban foglalt javaslatot, mely minden tekintetben alkalmas arra, hogy a vármegye közönsége rendkívüli időkben és különösen akkor, midőn a haza veszélyeztetett érdeke parancsolja, az 1886. évi XXI. t.-cikk 2. §-ának c) pontjában gyökerező joggal élhessen. A vonatkozó határozatokat egy megkereséssel küldjük meg az összes vármegyei törvényhatósági bizottságoknak, hogy amennyiben Jásznagykunszolnok megye hazafias, szép példaadását eddig még nem követték volna, azt a fenyegető politikai válságra való tekintettel minél előbb okvetlenül kövessék és a vármegyei törvényhatóságok együttes eljárással hassanak oda, hogy a közgyűlések ügyrendjéről szóló szabályrendeletek ily értelmű módosítása a magyar királyi belügyminiszter ur által jóváhagyassék.

Temesvármegye törvényhatósági bizottságának Temesvárott, 1909. évi december hó hatodikán tartott rendes közgyűléséből.

Ferenczy Sándor, alispán.

Temesvármegye törvényhatósági bizottságától.

233. kgy. 31745. njk. 1909. szám.

Tárgy: A vármegye törvényhatósági bizottsági közgyűléseinek ügyrendjéről alkotott szabályrendelet módosítása.

A vármegye alispánja az ez évi 1644. kgy. 25287. njk. számú határozattal nyert utasítás folytán elterjesztést tesz aziránt, hogy a vármegyei törvényhatósági bizottság közgyűléseinek ügyrendjéről 1905. évi 1497. kgy. 30253. njk. szám alatt alkotott és a magyar királyi belügyminiszter ur által 1906. évi 11361-II.

szám alatt jóváhagyott szabályrendelet kiegészítendő lenne,

Véghatározat.

A vármegye törvényhatósági bizottsága — rendkívüli körülményekre való tekintettel — biztosítani óhajván az 1886. évi XXI. t.-cikk 2. §-ának c) pontjában gyökerező jogának minden időben és minden körülmények közt való gyakorolhatóságát,

elhatározza, hogy a törvényhatósági bizottság közgyűlésének ügyrendjéről alkotott szabályrendeletbe 1. §-ként a következőket beiktatja:

1. §.

A vármegyei törvényhatósági bizottság határozata alapján, vagy a törvényhatósági bizottság száz tagjának írásban benyújtott és tárgyalásra kitűzendő ügy vagy ügyek megjelölését is tartalmazó kérelmére a vármegye alispánja vagy törvényes helyettese köteles rendkívüli közgyűlést olyképp összehívni, hogy a közgyűlés — melynek tárgysorozatába a kérelmezők által megjelölt ügyek mindenestre felveendők — a kérvény beadásától számított tizenöt napon belül összeülhessen.

Ezen véghatározat ellen — annak a Vármegyei Hivatalos Lapban való megjelenését követő nyolcadik naptól számított tizenöt nap alatt — a vármegye alispánjánál szóval előterjesztendő vagy írásban benyújtandó felebbezésnek van helye. A vármegye alispánja felhivatik, hogy a felebbezési határidő lejártá után a fennebbi §-al kiegészített szabályrendeletet, az esetleg beadott felebbezéseikkel együtt, a magyar királyi belügyminiszter urhoz felterjessze. A vármegye törvényhatósági bizottsága egyben ezt a határozatot — hasonló szellemű határozat hozatala végett — valamennyi törvényhatósági bizottsággal közöltetni rendeli. Miről a vármegye alispánja és a Vármegyei Hivatalos Lap szerkesztője értesítetik. Kelt Temesvárott, Temesvármegye törvényhatósági bizottságának 1909. évi december hó hatodikán tartott rendes közgyűléséből. Jegyzette és kiadta Lendvai Miklós, vármegyei tiszteletbeli főjegyző.

EGYESÜLETI ÉLET.

Az irástudatlan katonák oktatása.

— Egy aradi egyesület terve. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 13.

Aradon a magyar nyelv és kultúra terjesztésére egy új egyesület alakult a napokban. Lelekes emberek csoportosultak, hogy ebben a nemzetiségi középpontban a Magyar Iskola Egyesület aradi fiókját megeremtsék és nyelvünk részére szokat a területeket is meghódítsák, melyek még eddig nem tartoznak annak határai közé. A hazafias feladatot teljesítő törekvés az aradi társadalom minden rétegében megértésre és méltánylásra talál, a szép eszméjében kibotot zászló alá mind sürűben sorakoznak a magyarosítás lelkes bajnokai.

Az aradi Iskola Egyesület már megalakulásának legelső napjaiban igen fontos feladat megoldását vonta leendői körébe és mint értesülünk, teljes sikerrel tesz eleget a kitűzött célnak. A legrövidebb időn belül oktatásban részesülnek az aradi helyőrség analfabéta, írás és olvasás tudatlan katonái. Az egyesület a fővárosi központ segítségével tanító biz meg a katonák oktatásával és eme törekvésben a katonai batóságok dícséretes előzékenységével találkozunk. A tanítás természetesen magyar nyelven történik és néhány hevi tanítás után több száz katona részesül a betűvetés áldásában.

Céljai megvalósítására anyagi eszközökről is kell gondoskodnia az egyesületnek. A közönséghez fordul ezért és egy magas nívón álló színházi matinéra hívja meg az aradi társadalmat. E hónap 23-ikán, vasárnap délelőtt tizenegy órakor az aradi Nemzeti Színházban tartják meg az ünnepélyt, melynek prelogusát Zubor Andor írja és mondja el, a műsor számait pedig Wlassák Vilma, Dióssy Nusi, Várnai Jenő és Leövey Leó adják elő.

Aradon letartóztatott kereskedelmi utazó.

A szegedi rendőrség tévedése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 13.

A szegedi rendőrség meggondolatlan intézkedése következtében kellemetlen helyzetbe került tegnap este Aradon K. H. kereskedelmi utazó, egy előkelő szegedi cég képviselője.

A szegedi rendőrség nagyobb betörés ügyében indított meg széleskörű nyomozást. Kószó István dr. és Nagy János szegedi lakosok kárára ismeretlen tettes betörést követett el keddi éjszaka. Kószó dr. lakásáról két, értékes prémekkel bélelt bundát, Nagy Jánostól pedig több ezer korona értékű ékszert loptak el. Az ékszerek legnagyobb részt gyémánttal voltak díszítve. A szegedi rendőrség azt tételezte fel, hogy gyakorlott ékszerlovajjal van dolga, aki a drága köveket kiszedi foglalatukból és idegen helyen értékesíti.

Sürgönyileg figyelmeztette a szomszéd városokat a történetről és így szerdán reggel az aradi rendőrségnek azt táviratozta, hogy a betöréssel egy tanyai parasztagdát gyanúsít, aki ismert orgazda hírében áll. Megadta a személyleírását, közölte a gyanúsított öltözékét is. Eszerint a tettes osztrák és magyar nadrágot visel. Green Nándor főkapitány Valenta József detektívvel bizta meg a nyomozással.

Déli tizenkét órakor újabb sürgöny érkezett a rendőrségre. A szegedi rendőrség ebben már határozott felszólítást intézett az aradi rendőrséghez és kérte, hogy tartóztassa le K. H. szegedi kereskedelmi utazót, aki szerdán reggel utazott el Szegedről Aradra. A távirat szerint K. egy odaváló előkelő cégnek képviselője, szegedi lakos és a körülmények mellett az áll, hogy a betörésekkel alaposan gyanúsítható. Ezt az utóbbit támogatja az a tény is, — mondja a távirat — hogy a *Rendőri Közlöny* K-t országosan körözi, sikasztás és csalás miatt.

Az újabb táviratot a főkapitány természetesen kiadta a nyomozással megbízott detektívnek. Valenta este hat órára már le is tartóztatta egyik aradi előkelő kávéházban a keresett betörőt. A letartóztatás feltűnés nélkül történt meg s oly gyorsan, hogy K.-nak nem volt annyi ideje sem, hogy a detektív előtt tiltakozhassék. Belátta, hogy a vendégekkel telt kávéházban csak feltűnést keltene a szóváltás és szó nélkül követte a titkos rendőrt a város házára.

Mikor Green főkapitány meglátta az előállított, intelligens és becsületes ember benyomását kelő embert, azonnal tisztában volt azzal, hogy a szegedi rendőrség végzetes tévedést követett el. Elsősorban átvizsgálta K. iratait és megállapította, hogy azok rendben vannak. Megállapította továbbá, hogy a *Rendőri Közlöny*-ben közzétett körözés évek óta meg van szüntetve, még pedig azért, mert kitűnt, hogy a feljelentés teljesen alaptalan és csak boszu műve volt. Ugy látszik, a szegedi rendőrségnél nem vezették rá a körözésre a beszüntető végzést.

— Főkapitány ur, én teljesen ártatlan vagyok — mondotta keserves sirás között a letartóztatott utazó. Ma reggel utaztam el Aradra és a vasúti állomáson beszélgettem egy szegedi detektívvel. Minden ember ismer Szegeden és egy rettentő tévedésnek vagyok áldozata. Üzleti ügyben jöttem Aradra reggel és már este visszautazom, igazolni fogom magam a szegedi rendőrségen.

— Sajnálom az esetet — mondotta Green — és sejttem is, hogy itt tévedés van, de nekem határozott felszólításom van az ön letartóztatására. Azonban eltértem a szabályoktól és nem várok holnap reggelig, hanem már most küldök dringend sürgönnyt Szegedre és megmagyarázom a helyzetet. Hiszem, hogy ott belátják a tévedést és ön még ma este szabad lesz.

Egy negyed tíz órára megjött Szegedről a sürgöny válasz, hogy K. H. ártatlan, szabadon bocsátandó.

Intimitások Lehár Ferencről.

Holnap, pénteken kerül színre a Királyszínházban Lehárnak, a „Vig özvegy” szenilis és szerencsés kezű komponistájának legújabb műve, a „Luxemburgi gróf”. Az osztrák császárvárosban hónapok óta nagy óriási sikerrel Lehár ez új darabja egyidejűleg még két újabb művével, a „Fürstenkind”-del és a „Zigeunerliebe”-vel. Három színház fizeti minden este a boldog komponistának a tantiémeket, sőt a new-yorki „Metropolitan-Opera” is készül a „Zigeunerliebe”-re, melyre máris százezer dollár előleget fizetett ki Lehárnak.

Lehár sikereinek nitija művei dallamgazdagságán és frappáns hangszerezésén kívül a divatban és a kor izlésében is keresendő. Régebbi operetteiben, mint a „Mulató istenek”-ben és a „Drótostót”-ban szintén feltaláljuk azokat a kedves és érdekes melódiákat, amilyen zsánerüket a „Vig özvegy”-ben, vagy többi műveiben hallunk és mégis ezeket a műveket nem karolta úgy fel az egész kontinens zenekedvelő közönsége, mint a „Vig özvegy”-et. A hideg angolok, kiket a legszébb Strauss-operettek sem tudtak felmelegíteni, vörösre tapsolják a tenyerüket a „Vig özvegy”-nél és pirban ég az arcuk, ha Lehár nevét ki mondják. A szerény losonci katonakarmester pár év alatt fényes és rendkívüli zeneszerzői pályát futott meg és ha a szigorú zenebírálok talán könnyűnek találják is zenéjét, Lehár zesei nehezék lettek a millióktól, melyeket zeneműveivel szerzett. Nem beszélve birtokairól és bécsi *Mariahilferstrasse*-i négyemeletes házáról, maga a „Vig özvegy” készpénzben három millió koronát jödelmezett eddig. Szédületes összeg ez, ha meggondoljuk, hogy *Suppé* világhírű „*Fatinitza*” című operettejét annak idején ötvenöt forintért adta el kiadójának.

Lehár élete nem mondható a legkellemesebbnek. Zaklatottabb és elfoglaltabb ember kevesebb van nála. Ma *Hamburgban* készíti elő darabját, holnap már *Bécsben* van, holnapután meg már utazik *Párisba*, vagy *Londonba* valamelyik darabját eldírítani. Még nyári üdülésében, *Karlsbadban*, vagy *Ischiben* is nyakára járnak a direktorok, színészek és kiadók. Egyik darabot kér tőle, másik szerepet, harmadik kottákat kiadás céljaira.

Ő maga igen szerény életmódot folytat. Egyetlen passziója a finom szivar és néha ebédhez egy kis pohár francia pezsgő. Családi élete példás és bár a világvárosok előkelő hölgyei mind rajongnak érte és bizonyára nem egy részesíténé kegyekben, nem reagál a rá várakozó ilyen szerencsére; mindenütt feleségével jelenik meg, akivel a legintimásabb harmóniában él és aki őt gyakran inspirálja jelentősebb zenei gondolatokra.

Lehár a XX. század Offenbachja, a mulató, vig, pezsgő, nagyvárosi élet zeneköltője és szerencsés csillagzat örködik sikerei felett.

Cs. M.

VIDÉK.

A galsai polgári olvasókör f. hó 9-én tartotta évi közgyűlését. A szokásos jelentések után a tisztségviselők beszámolója következett. Elnök lett Herman J. Gyula áll. isk. igazgató, alelnök Maszny János, jegyző Wojtek János, pénztárnok Hohn Gusztáv, könyvtárnok Nagy József, háznagy Kuberozik József. Valasztmányi tagok lettek: Ács István, Bakos Mihály, Pitzkó József, Rezmán János, Rozsnyay Lajos, Szabonyi József.

Ítélet az aradi kardaffér ügyében.

Három hónapi fogság Zay hadnagynak.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 13.

A szegedi honvédkerületi hadbíró, mint szegedi tudósítónk jelenti, ma tartott ülésében ítélték Zay Dezső Elemér ideiglenesen nyugalmazott honvédhuzár hadnagy bűntudatában és egy szegedi estilap tudósítása szerint öt három hónapi fogsággal sújtotta.

Zaynak bűntudatában egy utcai afférból keletkezett. Mint ismeretes, néhány hónapja az akkor még tényleges katonai szolgálatban álló fiatal ember déli tizenkét órakor a Rákóczi-utca sarkán szóváltásba elegyedett Brassay Ernő városi adótilszttal. A szóváltásból tettlegesség lett, Zay kardot rántott és Brassayt több helyen súlyosan megsebesítette. Brassay ügyvédje utján feljelentést tett a honvédelmi miniszternél, azt mondva, hogy Zay visszaélt a fegyverhasználati jogával.

A honvédelmi miniszter áttette az ügyet a szegedi 3-ik honvéd huszárezred parancsnokságához, mely ekkor már hivatalból is megindította a vizsgálatot az affér miatt. Az aradi osztályparancsnokságot bizta meg az előnyomozat végzésével és Czech Colbert báró alexredes az utcai jelenetnek összes tanuit kihallgatta. A jegyzőkönyvek beérkezése után az ezredparancsnokság bűntudatban feljelentést tett a kerületi hadbírósnál Zay ellen.

Zay azonban már nem egyenruhában állott a katonai bíróság elé. Még december hónap folyamán kérte ideiglenes nyugdíjaztatását. A honvédelmi miniszterium hivatalos lapjának január elsei számában a miniszterium közlése, hogy Zay Dezső honvédhuzár hadnagyot a miniszter ideiglenesen, három esztendői időtartamra nyugdíjazta és hogy az állandó lakóhelyül az Angolországban fekvő Windsor várost választotta.

A nyugdíjazási kérvény elfogadásával egyidejűleg elrendelte Zay ellen a szegedi kerületi hadbíró a vizsgálati fogságot is. Január elsején vonult be a szegedi fogságba és a vizsgálat befejeztét ott várta be.

Ma hirdette ki előtte, szegedi forrásunk szerint, a hadbíró az ítéletet és ha a hír a valóságot fedi, akkor három hónapi fogságra ítélte. Ebből kitűnik, hogy a bíróság nem látta beigazolva a fegyverhasználat jogosultságát.

Megjegyezzük, hogy érdeklődtünk több szegedi lap szerkesztőségénél is és azt a feleletet kaptuk, hogy a hírt sem meg nem cáfolták, sem meg nem erősítették.

MULATSÁGOK.

(=) Katolikus bál. A tavalyi nagy siker után ítéltve ez évben is hasonló eredménnyel zajlik le — mint a rendezőség köréből értesülünk — a február ötödikén megtartandó katolikus bál. A mulatság rendező bizottságának élén mint elnökök: Múlek Lajos dr., gyoroki Andrányi Károly, Hárnay László dr. és Gutzjahr Mihály állanak. Ezeröttszáz rendező és kétszázötven védnök buzgókodik a bál érdekében. A tiszta jövedelmet részben a gyulai tüdőbetegszanatórium, részben az aradi katolikus-kör céljaira fordítják.

(=) Felülfizetés. Az Aradi Posta- és Távirat Tisztviselők Sport Egyesülete által f. hó 8-án rendezett táncestélyen felülfizettek: Baró Nopca Elekné Ujarad 30 kor., Funkelstein József, Coponyi Márton Brassó, Gyoroki Andrányi Károly, Neuman Testvérek, Papirgyár r.-t., Aradi Athletikai Klub, Segesvári István Nyiregyháza, Magyar

Ferenc, Klein B. Vilmos, Kintzig János, Westinghous-gyár r.-t, Transzilvania bizt., Ottenberg Ti. vadár 10-10 kor., Grimm A. József 6 kor., Benoid-gyár, Steiner Ferenc, Keller Izsó, Goldschmidt Sándor, Laendler Aladár, Deutsch Mór, Herbstein Mór, Kádas Mihály Kétegyháza, Kádár Ödön, Feszler Károly, Szilágyi T., Pölzl Miksa, Habik Béla Sofronya, Kovács Márton, Steinitzer Pál dr., Seidner Bernát Berzova, Kövér Márton és D. Szabó Mihály 5 kor., Fránkl S. József, Postaig. III. ügyoszt. Nagyvárad 4-4 kor., Balogh István, Zikó János, Löffler Ede 3-3 kor., Weinberger Ferenc, Hacker Mór, Dittrichstein M., Hehs Aladár, Grósz Jenő, Elos Armin, Winkler József, Török Gézáné Simánd, Posta hiv. Menyháza, Schonk Samu, Reiniger A., Posta hiv. Belényes, Posta hiv. M.-Egyháza, Sponner Adolf, Posta hiv. Csermő 2-2 kor., Pintér Lajos, Guttmann János, Cservenszky József, Bartos Ede, öz. Gabovits Sándorné, öz. Rösner Edéné 1-1 kor., melyekért ezután mond hálás köszönetet a rendezőség.

Két napos körvadászat Károlyi Gyula gróf birtokán.

Károlyi Gyula gróf minden valószínűség szerint már csak néhány napig viseli az aradmegyei főispáni méltóságot. Nem egyedül ő lesz, aki a változott politikai viszonyok következtében pozícióját elhagyja. De mielőtt bucsút mondana a vármegye közigazgatásának, hát elbucszuk előbb — a mi társalmunktól. Nem rendez fényes estélyt, nem ad szuppét, hanem magyaros szokás szerint szép vadászat keretében nyújt bucsujobbót azoknak, a kikkel három esztendőn át együtt működött a hivatalában, vagy a társadalmi élet fejlesztése érdekében.

Hétfőn és kedden rendezte a főispán ezt a „hivatalos” bucsuvadászatot, amely azonban nem azt jelenti, mintha Károlyi gróf a főispáni állással együtt Aradmegyét is végleg elhagyná. Ő a jövőben is itt fog lakni, habár Szatmármegyében nagyobb dominiumai vannak.

Alkalmunk van az intim hangulatu körvadászat egyik napjáról az alábbi leírást közölni:

Vadászat és villásreggeli.

A vadászat a gófnak a mácsai határban lévő hatalmas birtokán folyt le hétfőn és kedden. A vendégek hétfő este hazajöttek és kedden reggel nyból kinttaztak. A körvadászatban a meghívottak közül a következők vettek részt: *Dálnoki-Nagy Lajos* alispán, *Schill József* vármegyei főjegyző, *Boross Iván* tb. főjegyző, *Baross Ferenc* dr. főszolgabíró, *Bogdánffy Béla* dr. tb. főszolgabíró, *Friebeisz Miklós*, *Vásárhelyi Dezső* országgyűlési képviselő, aradmegyei földbirtokosok, *Velcsov Géza* aradi ügyvéd, *Probszt Mihály* aradi építész. Résztvett még *Magale*, *Almássy Dénes* gróf uradalmi intőzője, *Böhm*, uradalmi intőző, továbbá *Szinay Aladár*, *Károlyi gróf* ispánja, *Cselkó Árpád* uradalmi főintőző, aki a pompásan sikerült vadászatot rendezte a főispán egyik közismert vidám kedélyű vadásza, akinek tört német-magyar-francia beszédmodorán a társaság sokat szokott mulatni.

Hűvös reggeli időben érkezett meg a vonat a kurticsi állomásra. A gróf kocsijai várták itt a vendégeket. A kocsik néhány perc alatt gondosan művelt földekhez értek: a grófi uradalomhoz. Mintegy tíz pernyi kocsit után feltűntek már a körbe felállított hajtók. Háromszáz hajtó vette körbe a hatalmas vadászterületet, egymástól mintegy hatvan lépésnyi távolsághán. A vadászterület közepén fogadta az érkezőket Károlyi Gyula gróf és neje. Mindketten vadászruhában, de a grófné fegyver nélkül, mert ő most a rendes szokástól eltérően csak szemlélője a vadászatnak. Az előbbi években ő is aktív részt vett a vadászatban, még pedig szép sikerrel.

A grófi pár kedves szeretetreméltósággal fogadta a vendégeket. Sok idő itt nem volt a beszélgetésre, mert kezdődött a vadászat. Cselkó Árpád, a vadászat rendezője szigorú részrehajlansággal állította fel a vadászokat, nehogy valaki esetleg a kedvezőtlen eredményért őt okolhassa.

Kilenc óra tájt trombitaszó adott jelt a vadászat kezdetére. Alig tesznek a hajtók pár lépést, megelevenedik a vidék. Eleinte egyesével, de a mint szűkül a kör, tízesével is menekülnek a felvert nyulak. Megdördülnek a fegyverek és egyszerre öt-hat nyul terül el a szántóföldön. Csak igazi vadászember tudja élvezni azt az izgalmas látványt, amely ilyenkor a szántóföldekre varázslódik. Fegyverpuffogás, kiáltás, sivalkodás hallható s közben a megriadt vadak kétségbeesetten futkosnak nyilást keresve, amelyen át kimenekülhetnek a halálos veszedelemből.

Az izgalmas munkát végző hajtók mögött kocsik jelennek meg, melyekre az elhullott vadakat rakják. A fegyverropogás közben gyakran hallatszik ilyen kiáltás:

— Az őzekre vigyázni!

— Nem szabad az őzeket lelőni!

Közben lovascsőzők jelennek meg, akik vigyáznak arra, hogy a hajtók el ne csipjenek egyiket elejtett vadat.

Az első körnél ugyyszólván egyformán kedvelt a szerencse a vadászoknak. Egyenkint 50-60 nyulat lőttek; a lefűvés akkor történt meg, amikor az egymással szemközt fölállított puskások közel jutottak a vizavjúkhöz. A lefűvés dél felé történt meg és akkor megvizsgálták, hogy az ugynevezett elismert jó vadászok közül ki lőtt leg többet.

A leggyorsabb számoló kimondta a szentenciát:

— Vásárhelyi Dezső és Boross Iván most egyforma ügyességgel dolgoztak. Vásárhelyit az idén elhagyta hagyományos, különös vadászszerecséje.

— No neked most rosszul sikerült, — fordult az egyik vendég Velcsov Gézához, aki maga is csodálkozott azon, hogy kissé hibásan kezelte a fegyvert.

— Öméltósága, — konstátálta Boross Iván — nagy szerencséjével vadászott.

— Persze, — mondta mosolyogva a főispán — mert én váltott fegyvert használtam.

A lefűvés után a legközelebbi dohánypajta hoz vonult a hidegtől, szélétől átfűzött, kifáradt csapat. A pajtában büffé várta őket: finom hideg ételek, szárnyasok, májpestétom, pogácsa és jóféle sherry. Mindenki önmagát akarta kiszolgálni, de a grófné mindenkinek azonnal szeretetreméltó előzékenységgel adta oda kedvenc ételét. Az italról és a kitűnő havannákról a főispán gondoskodott.

A jó étkek elfogyasztása után ismét „munkához” láttak a munkások s délután újból nagy pusztítást vittek véghez a fülesek táborában.

Ebéd — egy kis politikával.

Délután négy óra volt, amikor a vadászatban kipirult társaság fáradtan, de jó kedvvel kocsikon a grófi kastélyba hajtatott. Óriási park közepén, gyönyörű tölgyerdők között áll a Károlyi-kastély, melynek ormán ilyenkor mindig nemzetiszínű lobogóleng.

A kastély nagy társalgótermében volt terítve teára. A könyvtárszobán és még egy nagy termen keresztül jutni be ebbe a pompás kényelemmel berendezett nagy szobába. A gróf és a grófné a házigazdai szerep tökéletes kedvességével fogadta itt a vendégeket. A tea felszolgálása előtt még mindig a vadászat eredményeiről beszélgettek, dicsekvé természetesen a főispán kitűnő vadászterületét. Laasankint azonban más aktuális esemé-

nyekre terelődik a szó. A terem egyes sarkaiban kis vitaközö csoportok alakulnak, tárgyalva az aradi és az országos eseményeket.

Nemsokára magyarruhás szolgálk jelennek meg párolgó teával. A társaság letelepedik az asztal mellé; az asztalfőn természetesen gróf Károlyi Gyuláné ül. A szolgálk süteményeket hordanak körül: a legfinomabb teasüteményeket, a francia konyhaművészet remekeit, melyekben különösen kitűnteti magát a grófi konyha.

Teázás közben mindjobban élénkül a beszélgetés. Eleinte társadalmi dolgokról, aradi eseményekről, majd politikáról is kerül szó. Károlyi Gyula gróf már nem is tekinti magát főispánnak: a közeli időkre, talán napokra várja régen várt felmentését. Természetesen szó kerül az utód kérdéséről is. Általános volt a nézet, hogy ma még nagyon bizonytalan, ki lesz Aradváros és a megye új főispánja. Némelyek Solymossy Lajos báróban, az apateleki kastély urában látták az új főispánt. Tudták róla, hogy régi barátja és rokona az új miniszterelnöknek, Khuen-Héderváry grófnak. Épen ezért néhányan tudni vélték azt is, hogy Solymossy van kiszemelve az új kormány földmívelési miniszterének. Hir szerint Solymossy báró most is Budapesten időzik.

A főispánjelöltek között emlegeték Urbán Ivánt is. Bizonyos, hogy Urbán egyik legkomolyabb jelöltje a főispáni székeknek, különösen az esere, ha a régi szabadévűpárt Tisza vezetésével újból az aktív politika terére lép. Kérdés azonban, hogy Urbán, korára való tekintetből, vállalja-e ezt a méltóságot.

A társaság néhány tagja arról is tudott, hogy Kintzig János aradi földbirtokos is jelöltje a főispáni székeknek. Érdekes, hogy éppen ma kor hétfőn reggel aradról a vadászatra indult a társaság, Kintzig is felutazott Budapestre. Megindult természetesen a kombináció, de maga Kintzig szabadkozott a híresztelés ellen és kijelentette, hogy utazásának csak látogatás a célja.

Beszélgetés közben szó került az új választások eshetőségeiről és különösen az aradi mandátum jövőjéről. Nagyon valószínűnek tartották, hogy az aradi képviselőség egyik jelöltje Barabás Béla lesz. De egész komoly formában hivatkoztak arra a beszélgetésre is, amely az aradi polgári jótékony nőegylet teaszurján Barabás és Justh Gyula között lefolyt. Azt beszéltek, hogy Justh Gyula tényleg fel akar és felfog lépni Aradon. Vitakoztak ezután a két jelölt kilátásairól.

— Én Barabás megválasztását tartom valószínűbbnek, — mondotta az egyik vendég általános helyeslés között.

A politika mezejéről újból társadalmi dolgokra terelődött a szó. Itt már állandóan a grófné volt a beszélgetés központja, aki minden nagy és kis aradi dolog iránt erősen érdeklődik. Dálnoki-Nagy Lajos a színházi eseményekről referált, mások az aradi társaságok híreiről számoltak be.

Ilyen témákról folyt a beszélgetés egészen addig, míg közeledett a vonatindulás ideje. Örvedetesen vették tudomásul a vendégek, hogy Károlyi gróf és családja a főispán felmentése után sem hagyja el Aradmegyét. A grófi család nagyon megszerette a mácsai kastélyt és az év jórészét eszentel is ott fogja tölteni. Természetesen azért az ősi, nagykarolyi kastélynak is megvannak a maga jogai: a gróf és felesége épen ma utaztak el szatmármegyei birtokukra, ahol a napokban szintén nagy vadászat kezdődik.

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357

Kiadóhivatal és hirdetői osztály — 151

Öngyilkos diák.

Vád egy tanár ellen.

Távirati tudósítás.

Arad, január 13.

A fővárosban tegnap öngyilkossági szándékból mellbelötte magát egy polgári iskolai tanuló, aki sérülései következtében ma a Szent István kórházban meghalt. Az öngyilkos tanuló *Glósz István*nak hívják, 14 éves, rokona *Jakabffy Imrének*, a Kúen-Héderváry kormány miniszterjelöltjének. Az öngyilkos tanuló bátyja, *Glósz Pál* ma nyilatkozott a lapokban és azt állítja, hogy öcsését egyik tanára, *Hegedüs Zsigmond* kergette a halálba.

— Öcsém — írja nyilatkozatában — a polgári iskola harmadik osztályának tanulója volt. Mindig panaszkodott, hogy osztályfőnöke, *Hegedüs Zsigmond* dr. durván bánik vele, legazemberezte, szidalmazta minden csekélységért. Öcsém tegnap megkészt, szidástól félve ment az iskolába. Alig, hogy belépett, a tanár rátámadt és kirugta a teremből. Ugy látszik, öcsém készült az öngyilkosságra, mert állandóan revolvert vitt magával az iskolába.

Ezt a vádat megerősítette az öngyilkos fiú az öt kihallgató rendőrfogalmazó előtt a kórházban.

Ugyancsak nyilatkozott *Hegedüs Zsigmond* dr., a megvádolt tanár is.

— *Glósz István* — írja — rosszul tanult, nem tudott semmit. Sokszor hiányzott. Egy idő óta levert volt, lehet, hogy buskomor. Tény az, hogy több ízben megkorholták a tanárok mulasztásaiért, de ez nekik kötelességük.

Az öngyilkosság következtében az iskola igazgatósága a tanulókat a fegyverviseléstől szigorúan eltiltotta.

Kihágási eljárás az aradi rendőrfőkapitány ellen.

A tanács döntése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 13.

Az aradi vadásztársaság felebbezése folytán érdekes kihágási ügyben fog ítéletet hozni a napokban *Bedő Árpád* dr. kihágási bíró. A vádlott *Sarlot* Domokos rendőrfőkapitány, aki ellen a vadászati törvény megsértése miatt emelt panaszt a társaság.

A főkapitánynak Arad határában kerti szőlője van. Hogy az állatok ne hatolhassanak be a szőlőterületre, a főkapitány azt léckerítéssel vértette körül. Az intézkedés dacára több kutya mégis áthatott a kerítés lécén és érzékeny kárt okozott a szőlőben. Ekkor a kerítés részei közé dróthurkokat helyeztetett el, hogy ezekben a csapdákbán fennakadjanak a kárttevő állatok.

A dróthurkok, kutyák helyett, azonban értékes vadakat fogtak. Többször tévedt a csapdába nyul vagy őz, reggel a főkapitány vincellérje kiszabadította azokat a hurokból, de nem engedte szabadon, hanem megtartotta. Ez tudomására jutott az aradi vadásztársaságnak, amely vadorzás miatt feljelentést tett a szőlő tulajdonosának, azaz a főkapitánynak vincellérje ellen. Minthogy azonban ilyen cselekményekért nem a vincellér, hanem a tulajdonos a felelős, a rendőrség kénytelen volt a saját főkapitánya ellen vadorzás miatt az eljárást megindítani.

Le is tárgyalták az ügyet és *Beretz Ferenc* rendőrkapitány elutasította a vadásztársaság feljelentését. A társaság nem nyugodott bele az ítéletbe, megfélebbezte azt a tanácshoz, mint másodfoku kihágási bírósághoz.

A városi tanács megsemmisítette *Beretz* kapitány határozatát és áttette az ügyet *Bedő Árpád* dr. kihágási bíróhoz, aki, mint említettük, a napokban fog elsőfoku ítéletet mondani.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Péntek: Kuruzsló, színmű. Beutató előadás. (C bérlet.)

Szombat: Kuruzsló, színmű. (A bérlet.)
Vasárnap. Délután: Színészvér, operette.
Este: A csikós, népszínmű. Kis Mihály felleptével. (B bérlet.)

* **Balkirálynő.** Becsületsértés számba megy egy büntetett előéletű embernek a multját szeméretre vetni. Ilyen becsületsértés számba ment ma Aradon a *Balkirálynő* című féreoperettet színre hozni. Ez a darab már egyszer elszenvedte a kínos bukást, kegyetlenség volt tehát ismételtén kitenni a kínos botránynak. Ha már nincs új, hát van annyi régi jó operett, hogy merőben felesleges a *Balkirálynő* fele otrombaságokkal boszantani a közönséget. És hozzá még micsoda előadással? Hetek óta gyakorolja a személyzet ezt a zenei torzszülöttet és ma mégis olyan rossz előadást produkáltak, amelyhez hasonlóra alig emlékszünk. Valóságos álmokor nehezedett a nézőtérre a vontatott, unalmas előadás látára. Jót senkitől, rosszat annál több szereplőtől láttunk, de még annyira sem értékeljük ezt a silány kis operett ügyet, hogy vele kapcsolatban megrovásban részesítsük a szereplőket. Azt azonban reméljük, hogy ez volt a *Balkirálynő* utolsó aradi előadása. H. G.

* **Az operaházi sztrájk.** Budapestről jelentik: Az Operaház színházi törvényszékének tegnapi ismeretes ítélete után a kardalososok tudvalevőleg elhatározták, hogy küldöttség útján orvoslást kérnek a kultuszminiszeri államtitkártól. A négyes bizottságot ma délelőtt 11 órakor fogadta *Molnár Viktor* államtitkár, akit arra kértek a kardalososok, hogy teljesítse kívánságaikat. Az államtitkár azt válaszolta, hogy a politikai viszonyokra való tekintettel nem tehet határozott ígéretet. Amennyiben a viszonyok megengedik és tőle függ, támogatni fogja kívánságaikat. Erre való tekintettel felszólította a kardalososokat arra, hogy vegyék föl ismét a szolgálatot. A küldöttség az államtitkár választ tudomására hozta a kardalososoknak, akik a továbbiakról úgy határoztak, hogy nem járnak föl az előadásokra. Az Operaház titkári hivatalánál ívet tétetett ki az igazgatóság, azzal a felszólítással, hogy akik alávetik magukat a színházi törvényszék ítéletének, írják alá.

* **„Lónyai Piroska grófnő.”** Lónyai Piroska kecskeméti színésznőt azért, mert grófnőnek adta ki magát, megtámadta egy kecskeméti lap. A színésznő most így nyilatkozik az ügyben:

A *Kecskeméti Lapok* mai számában „Grófnő a művésztéleken” című cikkben, egy tőlem teljesen távol álló tévedésből, olyan kiméletlen kirohanást intéz ellenem valaki, amely a napnál is világosabban bizonyítja a cikkíró rosszhiszeműségét. Itt egy a posta okozta félreértésről van szó, mégis megragadja az alkalmat, hogy ugynevezett „ujásírói kötelesség teljesítés” leple alatt, meghurcoljon egy védtelen nőt. E kvalifikálatlan eljárásért a bíróságnál keresek magamnak elégtételt. *Lónyai Piroska*.

* **Zenei szenzációnak** tekinthető az a művészi kiállítás díszalbum, amely nem kevesebb, mint hatvan darab legújabb operett-, kabaré- és műdal, valamint a legkedveltebb „kuplák” zongorára alkalmazott hangjegyeit foglalja magában. A hangjegyek egyes számainak ára összesen 96 koronára rug, míg az album díszkötésben csak 4 korona 20 fillérbe kerül *Weisz Leó* könyvkereskedő cégnél. Telefon 230.

* **Három kuruc dal.** *Bodor Ernő* máv. hívtalnok, a budapesti „Zenevilág” munkatársa előfizetést nyit *Endrődi Sándor* 3 költeményére szerzett kuruc dalára. A 3 dal egy füzetben 1 korona. Előfizethetni lehet lapunk kiadóhivatalában, a kiadó *Ingusz* cégnél, *Kerpel Izsó* cégnél.

* **A kuruzsló premiérje.** Holnap, pénteken lesz *Földes Imre* legújabb színművének, *A kuruzsló*-nak premiérje. A darabra, amely a Magyar Színházban még mindig műsoron van, nagy ambícióval készült a színtársulat s az igazgatóság nagy előkészületeket tett, hogy a darab kiállítása fényes és stilszerű legyen.

* **Kiss Mihály bucsuja.** Az országnak ezidő szerint legkiválóbb és legigazibb népszínmű-énekese kétségkívül még mindig *Kiss Mihály*, aki *Blaha Lujzának* állandó partnere volt. *Kiss Mihály* sikerekben, diadalokban gazdag pályát után most nyugalomba vonul. Az aradi közönségtől vasárnap este bucsuzik *Kiss Mihály*, akit Aradhoz több kötelék fűz. *Kiss Mihály* itt született Aradon, innen indult el utjára, ahonnan mint kész művész tért vissza s az aradi színpadon sok és meleg sikert aratott. Aradi bucsufellépését nagy érdeklődéssel várja az aradi publikum.

* **Szeged Aranykönyve.** Szegedről jelentik: Mikszáth-jubileum alkalmából érdekes irodalmi és a magyar városok életére fontos terv érelődött meg Szegeden. Öt fővárosi újságíró az itteni kultúrtevézőkkel egyetértően, *Lázár György* dr. kir. tanácsos, polgármester, a *Dugonics-Társaság* elnökének irányítása és védősége mellett megírja *Szeged Aranykönyv*-ét, amely e nagy magyar város egész kulturális, nemzeti és gazdasági életét mutatja be, intézményeivel, vezérlő alakjaival és aktuális törekvéseivel. Az *Aranykönyvet* országos nevű írók, kiváló szakemberek és Szeged vezető férfiai fogják írni, szerkesztői pedig *Kanizsai Ferenc* *Molnár Jenő* dr., *Róna Lajos*, *Szakács Andor* és *Ujvári Péter*. A *Szegedi Aranykönyv* első kötete lesz egy könyvsorozatnak, amely Magyar Városok címen az ország főbb empórumait mai fejlettségükben ismerteti és méltatja. A *Szegedi Aranykönyv* rendkívüli díszes köntösben pünkösdkor fog megjelenni.

* **Cigányszerzem.** Ez a címe *Lehár Ferenc* nagyszerű operettjének, mely kétségkívül az idei színházi szezon legnagyobb szenzációja s melynek zeneszámai *Weisz Leó* zeneműkereskedésében kaphatók Arad, *Minorita-palota*.

* **Az ékszerelvajná.** *Conan Doyle* detektívregényeinek népszerűségét bizonyítja, hogy ezek nyomán számtalan mozgófénykép készült és sikert sikerre aratva, járja be a világot. Az *Uránia* színház mostani műsorán szerepel egy izgalmas detektív-dráma. Egy fiatal leány értékes ékszereket lop el és a legszorgosabb megfigyelés dacára is kijátsza a detektív éberségét. Amerikában különösen elharapódzott a nagystílű tolvajok száma, ez a minálunk még csak szórványosan előforduló spécies, melynek élete tele van izgalommal. Az *Uránia* műsorának érdekességei között is feltűnést kelt az értékes fantáziára valló kép.

HIREK.

TISZA KÁLMÁN SZOBRA.

— Bohus Zsigmond báró adománya. —

Arad, január 13.

Vannak alkotások, amelyekhez a fiatal kor tüze, türelmetlen lelkesedése, alkotásvágya kell. Azután olyanok is vannak, amelyeket az öreg emberek csöndes, szinte rejtett munkája terem meg. Hogy melyik ér könnyebben célt, arról lehet vitázni, de hogy ebben az öregek akarása nem gyöngébb a fiatalok buzdulásánál, arra példa van.

Egy szobrot alapoznak most az adományok, a melyek szinte méltóságos nyugodtsággal lépnek egymás fölé: Tisza Kálmánnak, a generálisnak szobrát. Ezt a szobrot legnagyobb részben az öreg emberek csinálják meg, a kik közelebről, vagy távolabbról tanui voltak Tisza Kálmán pályájának, hallói az ő államférfiúi bölcs szavának, látói az ő cselekvéseinek. A fiatalabb generáció talán több hálával tartoznék az ő emlékezetének, hiszen az ő alkotásait tovább élvezheti; de nem csodálható, hogy a szobrot megteremtő mozgalomnál elsősül az ő kortársainak szeretete, a sirkeresztet átölelő vonzalma nyilatkozik meg.

Egy ilyen adomány született az Aradi Közlöny tegnapi cikke nyomán, a mely Tisza Kálmán szobráról íródott. Ma délután, csatagos időben, bejött a szerkesztőségünkbe Bohus Zsigmond báró, valóságos belső titkos tanácsos. Csak ennyit mondott:

— Olvastam a mai cikküket. Én is adakozok arra a szoborra.

S letett 150 koronát a Tisza Kálmán szobor alap javára. Szép időknék, nagy multnak emlékéit eleveníti föl ez az adomány. Amikor Bohus Zsigmond báró — aki most csak a főrendiházban, meg a delegációban jár el egy-egy ülésre, — benne volt az eleven, nyüzsgő politikában, s a legjobb hívei, bizalmasai közé tartozott Tisza Kálmánnak, a régi szabad-
elví pártnak.

Ezeknek az időknék mintha újra kezdődnek a hajnalhasadása. Emlékei között, amelyek az utókorra maradnak, a legszebbek egyike lesz Tisza Kálmán szobra, amelynek alapjához Bohus Zsigmond báró adományát és az esetleg még hozzánk e célra érkező összegeket gyümölcsözőleg fogjuk elhelyezni az arad-csanádi gazdasági takarékpénztárban.

Meteorológus. A meteorológiai intézet jelentése szerint a hó 14-én az időjárás: enyhébb, nyugaton, északon sok helyütt csapadék.

— Elűlt soborsini kereskedő. Egy jómódú és vármegyeszerte ismert kereskedő titokzatos eltűnéséről kaptunk ma tudósítást Soborsinból. A jelentés szerint Róth Bernát soborsini kereskedő napokkal ezelőtt elutazott, hogy Kassán lakó leányát meglátogassa. Kassán hiába várták Róthot, nem érkezett meg. A leánya táviratilag tud közölte apja felől, de itthon azt felelték, hogy elutazott. Természe-

tesen jelentést tettek a titokzatos úgról a hatóságnak, amely megállapította, hogy Róth Aradon keresztül Szolnokig háborítlanul utazott. Az egyik kalauz vallomása szerint Szolnokon leszállott, hogy a Hatvan felé induló vonatra üljön. Azonban Hatvan felé már nyoma veszett a kereskedőnek. Azt hiszik, hogy büntény áldozata lett. Róth jó, rendezett anyagi viszonyok között élt, így hát szökésről szó se lehet, ismerősei véleménye szerint.

— Béke a tornaegyesületben. Többször megírtuk, hogy a hatóság Steinitzer Pál dr. feljelentése alapján vizsgálatot folytat az aradi tornaegyesület ellen. Steinitzer dr. megfélemberte az egyesület közgyűlésének ama határozatát, melylyel ez eladta Brasch Aladár dr.-nak és társainak az evezős felszerelést 2500 koronáért. A rendőrség a vizsgálatot befejezte, de Steinitzer dr. egy újabb beadványában a vizsgálat kiegészítését kérte. Időközben a tornaegyesület kizárta tagjai közül Steinitzer dr-t, az egyesület alelnökét. Ez az ügy is a hatóság elé került, mert a kizárt alelnök szabálytalanul mondotta egy beadványában a választmány határozatát. Az áldatlan torzsalkodásnak az egyleti választmány ma egy határozatával véget vetett. Groszmann Alfréd dr. ugyanis indítványt terjesztett elő, melyben rámutatott arra, hogy Steinitzer dr.-nak, a harminc esztendő tagnak kizárása nem az óhajtott béke, hanem a további egyenetlenségek magvát rejtette magában és az elnöknek a Tornaegyesület felvirágoztatására irányuló nemes intencióit verte béklyókba s azt javasolta, hogy a választmány semmisítse meg ez ügyben hozott határozatát. Az indítványt két szó ellenében nagy többséggel fogadta el a választmány. Ezután Groszmann dr. kijelentette, hogy Steinitzer dr. levelet intézett hozzá. Átadta a levelet Sármezey Endre elnöknek, aki azt felolvastatta. Steinitzer dr. a levélben kijelenti, hogy már három esztendővel ezelőtt leakarta köszönni az alelnöki állásról és csak Nagy Sándor, a néhai elnök kivánságára tartotta meg tisztét mindaddig, míg harminc esztendőt nem töltött el az egyesület szolgálatában. Miután az az idő betelt, ezután hozza az egyesület tudomására, hogy lemond az alelnöki állásról és kilép az egyesület tagjainak sorából. Kéri, hogy a választmány ezt hozza a közgyűlés tudomására.

— Megöléssel fenyegetett képviselő. Bécsből táviratozzák: Kramarz, ismert képviselő, az ifju csehek egyik vezető férfija, ma, amidőn Prága egyik külvárosában egy képviselőválasztáson részt vett, a következő levelet kapta:

Semmirekelő áruló! Elhatároztuk, hogy ha ma egy ifju cseh győz, téged Kramarz dr., a cseh nép elárulóját erőszakkal elteszünk láb alól. Egy ilyen kutyát meg kell mérgezni, le kell lőni. Már meg van állapítva, aki közülünk feláldozza magát a népért. Figyelmeztetünk téged idejekorán. Egy ilyen kreatura nem létezett a cseh népben, aki oly kitartóan annyit kárt okozott volna. Ne vedd ezt a levelet könnyelműen, majd meglátod, hogy igazunk lesz. Nekünk mindegy. Aláírva: Kramarz kutya meggyilkolására kisorsolt nemzeti szocialisták.

— Házvétel. Kristyóry János, kereskedelmi és iparkamarai elnök Rákóczi utcai házat ma megvette Kosmínszky Károly ruhakereskedő hetvenhátezer koronáért.

— A pécskai betörők. A szomszédos Pécskán nagyon elszaporodtak a betörők s a lopások napirenden vannak. Tegnap éjjel Messer József kereskedőnél próbálták szerencsét, de az észrevette őket és fegyverével elriasztotta a támadókat.

— Az öngyilkos uriaszony. Bacsó Gyulának, az esküvője után rövid idővel öngyilkossá lett gyulai uriaszonynak tragédiájáról egy csabai jelelntés ezeket mondja: Bacsó Gyula, a gyulai főgimnázium fiatal tanára csak 1909. december 27-én esküdtött örök hűséget Szelei Rózának, aki Kiskőrösön polgári iskolai tanárnő volt. Ez állásáról azonban lemondott és követte férjét, akivel már évek óta szerették egymást. A házasság első napjai boldogak voltak. Az év utolsó napján azonban levelet hozott Bacsó tanárnak a pos'ta. Tele volt az a levél mindenféle rágalmakkal a szegény fiatal asszony ellen. Az anélkül is nagyon ideges természetű Bacsó tanárral összeomlott a világ, mikor elolvasta azt a levelet. A képzelt nagy csalódás súlya alatt csaknem összeroskadt. Reszketve ment haza, ahol a fiatal asszony mosolyogva, szerelemmel fogadta. Bacsó tanár, mikor meglátta az asszonyt, első pillanatban szinte rá akart rohanni, de aztán mégis uralkodott magán és odaadta azt a levelet. Rekedt hangon mondta:

— Olvassd el!

A férje tekintetétől és viselkedésétől megremült Bacsóné elvette a levelet és olvasni kezdte. Mindenmondatnál nőtt a felháborodása. Bacsó tanár nem állhatta meg egyszer. Megkérdezte nyomott, de dühös hangon:

— Igaz, ami ott van írva?

— Ugyan, hogy lehet olyat elhinni rólam? — felelte méltatlankodva a fiatal asszony.

Ettől a szerencsétlen naptól fogva vége lett a fiatal pár minden boldogságának. Napirenden volt közöttük a pörpatvar, amely a szintén ideges és érzékeny asszonyban lassankint megérlelte az öngyilkosság gondolatát. Vasárnap este a vacsoránál ismét összeszólalkoztak csak csekélység, egy pár cipő fölért és Bacsó tanár haragosan eltávozott hazulról. A magára maradt fiatal asszonyon ekkor újra erőt vett az elkeseredés boldogságának tönkremenése miatt s egy szerencsétlen pillanatban revolverével szíven lötte magát. A tragikus véget ért fiatal asszonyt hétfőn temették óriási részvét mellett.

— Más oldalról úgy értesülünk, hogy a fiatal asszony már évek óta súlyos idegbajban szenved. Férje vallomása szerint az utóbbi hónapokban állandóan revolvert hordott magánál azzal az eltökélt szándékkal, hogyha idegbaja nem enyhül, öngyilkossá lesz. Ez idegességéből kifolyólag voltak a fiatal pár között mindjárt az első napokban viszályok. Valószínűleg egyik idegrohamában követte el végzetes tettét a szerencsétlen asszony.

— Az ex-lex és a szerelem. Most, hogy ismét belecsöppentünk az ex-lexbe, az állami organizmus szervei egyre-másra kezdik felmondani a szolgálatot. Nagyobb baj mindebből nem származik ugyan, de annál több kellemetlenség. A hivatalokban felhalmozódik a restancia s később, ha beáll a törvényes állapot, megszaporodik a munka. Mindez pedig rendeleti uton történik, mert nemcsak dolgozni, hanem összetett kézzel ülni is csak parancsszóra szabad. Az anyakönyvvezetés s ezen a réven házasságra vezető szerelem is alá van vetve az államhatalomnak. A szíveket az anyakönyvvezető kapcsolja egybe; ha nincs anyakönyvvezető, nincs házasság. S mivel az ex-lex alatt nem szabad gondoskodni anyakönyvvezető-helyettesről, az ideiglenes törvénytelen állapot ezen a téren könnyen állandóbb törvénytelen állapotoknak lesz az előidézője. Azért hát a szerelmes párokat első sorban fogja érdekelni Andrássy Gyula gróf belügyminiszternek az összes főispánokhoz intézett az a rendelete, amelyben meghagyja nekik, hogy az ex-lexben helyettes anyakönyvvezetőket ne nevezzenek ki, mert ő azoknak a tiszteletdíját nem fogja kiutalványozni.

— Öngyilkos nyomdavezető. Budapestről jelenté tudósítónk: Tegnap temették el a farkasréti temető halottas házából *Finszter* János aradi származású nyomdavezetőt. Finszter az öccse sírján követte el végzetes tettét. Hozzá tartozóinak állítása szerint az elhunyt már évek óta nagyfokú idegességben szenvedett és ezért lépett ki a *Réthy* Lipót és fia cég nyomdájából is, ahol tizenöt éven át töltötte be a nyomdavezetői állást. Egy év óta volt a budapesti Részvénytudományi szolgálatában.

— Detektívek Lukács körül? Egy budapesti estilap írja, hogy a kormány utasítására Boda Dezső főkapitány két detektívet állandóan megfigyeltette Lukács László deznált miniszterelnököt, amikor Bécsben és Budapesten a kibontakozás érdekében fáradozott. A két detektív folyton szemmel tartotta Lukács Lászlót, aki egy lépést sem tehetett nélkülük. Lukács László valahogy észrevette a dolgot és egy magánkutató-irodához fordult, hogy nyomozza ki, kinek az utasítására követi őt folyton az a két ember. A deznált miniszterelnöknek azonban ekkor még sejtelme sem volt arról, hogy a fővárosi rendőrség figyelteti minden utját. A magánkutató iroda emberei aztán szintén megfigyelték Lukács titkos kísérőit. Nyomon követték őket mindenütt. Amikor aztán kétségtelenül meggyőződtek arról, hogy valóban Lukács Lászlót figyelik, megzabolították a spionokat. Igazolásra szólították őket. A két detektív habozás nélkül elővette igazolójegyet. Kiderült, hogy mind a kettő államrendőrségi detektív a főkapitányság bünyügyi osztályából valók. Arra természetesen nem válaszoltak, hogy miért követték Lukács Lászlót. Csak ennyit mondtak: Utasításra! A magán-detektívek erre nyomban fölkeresték Lukács Lászlót és közölték vele az eredményt. A deznált miniszterelnök nagy fölháborodással hallgatta végig a leplezést. Később aztán kiderült még az is, hogy Lukács Lászlót nemcsak az utjában követték, de felsőbb utasításra kihallgatták minden beszédjét a telefonon. Az esetről Lukács László jelentést tett állítólag a királynak is, mire másnap telefon utján Bécsbe rendelték Boda Dezső főkapitányt. Boda meg is jelent Bécsben. Mikor visszajött onnan, azt mondta itthon, hogy vadászni volt. — Ma este Boda és Lukács megcáfolják ezt a hírt s kijelentik, hogy az egész koholmány.

— Új osztályparancsnok. A honvédelmi miniszter a szegedi 3-ik honvédszáz ezred első (aradi) osztályának parancsnokává a Budapestre távozó *Czech* Colbert báró alezredes helyébe érkeserüi, ippai, rogozi és belmezei Fráter Jenő cs. és kir. kamarást, a budapesti első honvédszázrezrebeli századost nevezte ki.

— Gyilkosság. Borzalmas, bestiális gyilkosság történt a torontálmegyei *Károlyliget* községben. *Ilia* Juon tehénpásztor már régebb idő óta rossz viszonyban élt *Nikolája* Petru esikóssal. Hogy mi volt haragjuk oka, senki sem tudta a községben. Oly régóta tartott közöttük a rossz viszony, hogy tulajdonképeni okára talán már maguk sem emlékeztek. E hó hatodikán együtt iddógáltak a kocsmában és úgy látszott, mintha kibékültek volna. Jókedvükből, amelynek fokozásához a fogyasztott alkohol is hozzájárult, legalább erre lehetett következtetni. Mindketten már meglehetősen borközi állapotban voltak, amikor együtt hazafelé tartottak. Utközben heves szóváltás keletkezett közöttük, amelyből csakhamar verekedés lett. Egyik sző a másikat követte, majd *Ilia* hirtelen előrántotta bocsora mellől a kést és azt teljes erővel *Nikolája* bal halántékába döfte. *Nikolája* egy jajszó nélkül, vértől borítva, holtan esett össze. A vér látára *Ilia* még dühösebb lett, elkapott egy fejszét és vérbenforgó szemekkel

össze vissza kaszabolta ellenfele holttestét. Közben emberek érkeztek a véres tett színhelyére, akik lefogták a gyilkost és átadták a csendőrségnek.

— Elvesztett és megtalált ékszer. Egy aradi urinő ma este megjelent a rendőrségen és jelentette, hogy 1600 korona értékű fülbevalója elvesztett. Este fél tíz órakor távozott a színházból, ahol a jobboldali első számú páholyból nézte végig az előadást. A színházból az *Uránia*-színházba ment hozzátartozóival és innen tért *Petőfi*-utcai lakására. *Vidéky* Gusztáv ügyeletes rendőrtiszt *Joó* Ferenc detektívet küldötte ki az ékszer felkutatására. A detektívet első utja a színházhoz vitte, ahol a jobboldali első számú páholyban rövid keresés után meg is találta a drága ékszert, melyet visszaszállított tulajdonosnőjének.

— Észak-Olaszország és a Riviera. A Menetjegyiroda ezidei társaskirándulásának programjába Europa legdivatosabb üdülőhelyeinek megtekintését vette föl. *Nizza* és *Monte-Carlo* mellé *San Remo*, *Mentone*, *Capmartin*, *Mobaco*, *Beaulien* és *Cannez* sorakoznak, ahova seregestül özönlik az Ó és Újvilágból mindenki, aki pihenni és szórakozni óhajt. — A szorongásig megtelt vasuti kocsik és a tulsufolt szállodák jelzik leginkább, hogy az idény legforgalmasabb napjai következnek. A Menetjegyiroda kirándulóinak azonban az egész uton kényelmes közvetlen külön vasuti kocsik állanak rendelkezésre, az egyes tartozkodási helyeken pedig a pompás hotelekben előre rezervált szobák várják. Az utazást a Menetjegyiroda egyik legtapasztaltabb és az utasok vezetésében teljesen szakavatott főtisztviselője kíséri, a tartozkodási helyeken pedig (*Milano*, *Genua* stb.) intelligens helyi vezetők magyarázzák az érdekes látványosságokat. Részletes prospektust szívesen küld az érdeklődőknek az Aradi Közlöny kiadóhivatala és a Központi Menetjegyiroda (Budapest, Vigadó-tér 1.)

— Születések és halálozások. Az aradi anyakönyvi hivatalban január hó 13-án a következő születéseket és halálozásokat jelentették be: Született: *Bede* András ácssegédnek *Mária* nevű leánya, *Teorián* János napszámosnak *Emilia* nevű leánya, *Kozák* Vilmos zenésznek *Károly* nevű fia, *Zircher* Dezső szücssegédnek *Géza* nevű fia, *Muntean* Vazul kőművessegédnek *Mihály* nevű fia. Meghalt: *Wlassák* Antal 40 éves kereskedő.

— Aradi takaré- és segélyegylet mint szövetkezet *Petőfi*-utca 1. szám alatt, 1910-ik évben a 29. évtársulatot nyitja meg. Ki egy törzsbetétre hetenkint 50 fillért fizet, hat év után 156 koronát takarít meg magának és az üzlet eredményéből a megfelelő haszonban részesül.

— Az egylet tagjainak olcsó hitelt nyújt. Beratkozni lehet délelőtt 9—12-ig, délután 3—5-ig. Az aradi takaré- és segélyegylet mint szövetkezet. (*Petőfi*-utca 1.) 204

— Uri hölgyközönség szives figyelmét felhívjuk a *Kelemen*-féle legideálisabb *Magnás*-crém szappan, puder és kézfinomítóra, mely *Kelemen* gyógyszerésznél *Berzova*, továbbá *Aradon* *Vojtek* és *Weisz* uraknál kaphatók. 271

— Kossak csász. és kir. udv. és kamara fényképész műterme. *Weitzer* János-utca 3. sz. Telefon 657. 261

— Január 15-én persaszőnyeg raktáromat felosztatom, addig a készletet minden elfogadható áron eladom. *Schwarz* *Zsigmond*. 275.

— Francia likőrök legbiztosabb készítésére, — házilag — a likőr aroma 1 üveg 60 fillér *Vojtek* és *Weisz* nál. 279

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ A Haverda-pör tárgyalása. Szegedről táviratozzák: A Haverda-pör tárgyalását a szegedi törvényszék mint esküdtbíróóság február 7—10 napjaira tűzte ki. A tárgyalás elnöke *Hevesy* Kálmán lesz, szavazó bírák pedig: *Babó* Sándor és *László* Adolf, ügyész: *Szapár* József vezető királyi ügyész. Az első tárgyalási napra *Jánossit*, *Vojthát* és *Haverda* *Marikát* idézték meg, azonkívül a régi védőket, a törvényszéki szakértő orvosokat és *Hajós* dr. ellenőrző szakértőt. Nyolcadikára 13 tanút, 9-re 15-öt, 10-re 18 tanút idézték meg. A tárgyalás nyilvános lesz és naponként 80 jegyet bocsájtanak ki a közönség számára.

§ Tömeguzsora Aradmegyében. Megirtuk, hogy a nagyhalmágyi járásban annyira elszaporodtak az uzsora ügyletek, hogy az igazságügyi miniszter figyelme is ráirányult, a lapok jelentései következtében. A miniszter évekké elelőtt rendeletet adott ki, hogy a nagyhalmágyi járásban az uzsorát mindenkor hivatalból kell üldözni, most pedig utasította az aradi királyi ügyészséget, hogy az ügyről tegyen hozzá jelentést. *Pogonyi* Nándor királyi ügyész tegnap a helyszínére utazott és *Török* Ferenc dr. nagyhalmágyi szolgabíró kíséretében bejárta *Vidra*, *Pojána* és *Acuasa* községeket, ahol meghallgatták egy a panaszosokat, mint azokat, akiket ezek feljelentettek. A nyomozás során a feljelentők azt vallották, hogy a gyanúsítottak kisebb kölcsönök után 80—100 százalék kamatot szedtek és pedig olyan módon, hogy ingatlanukat átengedték nekik használatra a kamat fejében. Ilyen módon a kölcsönadók a zálogba adott ingatlant évekig használták. A gyanúsítottak tagadták, mintha ők kiuzsorázták volna a népet. Azt mondták, ők segíteni akartak a megszorult embereknek, a zálogba adott ingatlanok hozadéka pedig arányban áll a kölcsönrel. Az ügyészség a legnagyobb eréllyel folytatja a további nyomozást. Az uzsorával gyanúsítottak legtöbbször gazdálkodó emberek, de van közöttük két gör. kel. lelkész is.

§ Fölmentett szülész. Több mint egy évvel ezelőtt egy aradi szobafestő mester felesége, állítólag tiltott operáció következtében meghalt. Az ügyészség *Högye* Ferencné aradi szülész ellen a miatt emelt vádat, hogy ő hajtotta végre az operációt, a bíróság azonban nem látta beigazoltnak a vádat és *Högyénét* felmentette. A nagyváradi királyi ítélőtábla ma leérkezett ítéletével hozzájárult a törvényszék ítéletéhez.

§ *Rubos* Árpád a bíróság előtt. *Rubos* Árpád, a kolozsvári Nemzeti Színház egykori rendezője, ismeretes bűnei közül kettőt tegnap állott a kolozsvári törvényszék előtt. Már más bűnéért köröztek *Rubost*, mikor kitudódott, hogy *Kolozsváron* *Terkál* Béla és *Klein* Ottó nevére is hamisított váltókat. A törvényszék ezért a kétféle váltóhamisítást tegnap vont a felelősségre. *Rubos* megtörtén ismerte be bűnét s a törvényszék hat hónapi börtönrre ítélte. Az ítélet jogerős.

§ Elégtétel a halál után. A prágai bíróság különös ügyet tárgyalt tegnap. *Miksch* Vencel egyéves önkéntes 1908. év májusában öngyilkosságot követett el *Opitz* főhadnagy rossz bánásmódja miatt. Amikor erről az öngyilkos apja értesült, feljelentette a főhadnagyt az ezredparancsnokságnál, de ez — mint rendesen — felmentette a vádolt főhadnagyt és utasította, hogy rágalmaszást perelje be a vádlót. A bírósági tárgyaláson azonban az öngyilkos önkéntes kollégái nagyon terheltén vallottak a főhadnagy ellen. Erre *Miksch* ügyvédje a tárgyalás elhalasztását indítványozta, hogy az ezredparancsnokság tudomást szerezhesen erről a legújabb fordulatról. Az aktákat azonban a főhadnagy ügyvédjének kívánsága szerint az ügyészségnek adták át, hogy hamis vagy lomás miatt vonják kérdőre a tanukat. Ezt a vizsgálatot azonban csakhamar beszüntették és az iratokat végre áttették az ezredparancsnoksághoz. A másodszori vizsgálat bűnösnek találta *Opitz* főhadnagyt és nyolc nap

szobafogságra ítélte a szolgálati szabályzat be nem tartása miatt. A tegnapi tárgyaláson végre befejezték a régóta huzódó ügyet. Mikschet felmentették a rágalmazás vádjáról, mert állításait bebizonyította.

§ Postagalambok, mint kémek. A bécsi semmisítők tegnap farcsa ügyben döntött. Már három éve, hogy Cosulich fiúmei kereskedőt, Wittkopp nevű alkalmazottját és Merchir és Visutin mádkereskedőket azzal vádolták, hogy postagalambokkal követtek el kémkedést Ausztria-Magyarország kárára és Olaszország javára. A vádlottak ugyanis titkos jeleket helyeztek el a galambok szárnyai alá, amelyek azután a rendeltetési helyükre vitték ezeket a híreket. A vádlottak tagadták a büncselekményt és azt állították, hogy a titkos jelek valami betegség következményei, amelyet az is bizonyít, hogy a galambok megdöglöttek. Három éve huzódik ez a különös pör. Az országos törvényszék háromszor mentette fel a vádlottakat, de mind a háromszor semmisségi okot adott be az ügyész a felmentés ellen. A semmisítők kétszer helyt adott az ügyész semmisségi okainak és új tárgyalást rendelt el, de tegnap elutasította a semmisségi okokat és megerősítette a felmentő ítéletet. A különös eset miatt azonban az új büntetőtörvények tervezetében felvették a következő szakaszt is: Aki postagalambokat tart, vagy olyan cselekedetet követ el, amely arra szolgál, hogy a monarchia hadierőjét vagy egyéb katonai titkokat idegen államnak eláruljon, azt egy háttól egy évig terjedő fogsággal vagy börtönnel büntetik.

Csaló ügyvédjelölt.

Szökés a fővárosból.

Távirati tudósítás.

Arad, január 13

Budapesten, a Lipótvárosban pár nap óta pikáns szenzációt tárgyalnak. Egy nagy szerepet játszott ügyvédjelöltől szól a fáma, aki vőlegénye volt egyik előkelő lipótvárosi asszonynak és néhány nappal ezelőtt nyomtalanul eltűnt. Sokáig találgatták az okát, amely azután ma több feljelentés kapesán napvilágra került. A doktor juris csalt, azután faképnél hagyta hitelezőit és menyasszonyát is ellillant.

Az ügyről a következő tudósításunk szól: A budapesti rendőrséghez ma három feljelentés érkezett. Több család után nyom nélkül eltűnt a fővárosból Mándoky Lajos dr. ügyvédjelölt, háztulajdonos, lipótvárosi körökben jól ismert gavallér. A károsodottak között van ruszti Ruszt József, a Lipótvárosi Takarékpénztár egyik igazgatója is. Az ügyvédjelölt 20—25 ezer koronás kölcsönöket vett fel és minthogy sürgősen volt szüksége pénzre, biztosítéki fedezetül lekötötte Dalnoki-utcai házáat, mely az ő nevére volt telekkönyvezve.

Az ügyvédjelölt állítólag jegyben járt egy lipótvárosi asszonnyal, aki nemrégiben vált el a férjétől. Az esküvőnek a közel jövőben kellett volna megtörténnie.

Az egyik feljelentést Ruszt József tette, aki huszezer koronával károsodott. A másikat egy ismert ékszerész nevében Ódónfi Miksa dr. ügyvéd. Mándoky 5700 korona értékű ékszert vett nála és lekötötte Dalnoki-utcai házáat és az ékszervásárlás után a házat eladta. A harmadik feljelentést végül Jármy István dr., az ügyvédjelölt főnöke tette meg, akinek irodai pénzekkel tartozik.

Mándokynak teljesen nyoma veszett. Azt gyanítják, hogy külföldre szökött. Családjára először megakartá téríteni a kárt, de az óriási összegek hallatára lemondtak a kiegyenlítésről. A nyomozást Marinovich fogalmazó vezeti.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDES.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távirati tudósítás.

Budapest, január 13

Amerika ¼-el magasabb. Kínaiat, vételkedv g;enge, 3000 mm. 5—10 fillérrel olcsóbb.

As áruk 50 kilónként szárazított:

	Deli zárlat	2 órai zárlat
Tengeri 1910. májusra	6 69—6 70	6 70—6 71
Buza 1910. áprílisa	14 22—14 23	14 25—14 26
Zab 1910. áprílisa	7 65—7 66	7 65—7 66
Rozs 1910. áprílisa	9 91—9 93	9 92—9 93
Buza 1910. októ erre	11 92—11 93	11 92—11 93
Buza 1910. májusra	14 02—14 03	14 02—14 03
Rozs 1910. októberre	8 4—8 95	8 93—8 94

Zárul 5 órakor

Osztrák hitelrészvény	647.50
Magyar hitelrészvény	794.25
Államvasut	758.25
Városi villamos vasuti részvény	333.60
Közuti vasut	670.50

Felelős szerkesztő:
BOLGAR LAJOS.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Péntek, 1910. évi január hó 14-én:

C) bérlet.

C) bérlet.

Itt először:

A kuruzelő.

Színmű 3 felvonásban. Irta: Földes Imre.

SZEMÉLYEK:

Tordai Dezső	Ditről Mór.	Dr. Fejér	Ajtai Ödön.
Horváthné	Folinusné E.	Zsámfoly Géza	Delly Lajos.
Ilona, leánya	Harmath J.	A gróf	Belinszky.
Csáthyné	Novák Irén.	Vida Józka	Beregi S.
Schilling	Leórey Leó.	Vidor Károl	Kulcsár L.
Dr. Rostay	Várnay Jenő.	Kovácsné	Zalay Margit.

Kezdete este 7 és fél órakor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Másor 1910 január 14-én péntek:

1. Leleményes detektív. Humoros. — 2. Fausztítás az olasz Alpokban. Látványosság. — 3. Gyorsan hajts. Humoros. — 4. Hálás koldus. Dráma. — 5. K'nyszerű házasság. Humoros. — 6. Fiume és Abbazia. Látványosság. — 7. Dráma Tirolban. Dráma. — 8. A Mont Blanc vasut. Látványosság. — 9. Ekszertolva, nő. Életpép.

Előadások délután 5 órától kezdve.

Előkészülőben:

A jövő háborúja.

3 felvonásban. Számos vetített és mozgófényképpel.

Helyárak: I-6 hely 1 kor., II-ik 80 fill., III-ik 60 fill., IV-ik hely 40 fill., V-ik hely 20 fillér.

NYILTTÉR.*

zel gyomor,vese-hólyag és bélbántalmaknál oalamint asthma, bronchiale, köszvény és hugysavas diathesis eseteiben.

KAPHATÓ Negy Farkas és Fejér Gyula cégeknél 6841 Aradon

Szénüzletünket

Andrássy-tér 14. sz. Hermann-palotából jelentékenyen megnagyobbítva Boros Béni-tér 2. szám

saját házukba, a Széchenyi gőzmalommal szemben

athelyeztük.

Allandóan nagy készletben mindenkor legjutányosabb áron

elsőrendű Magyar és Porosz bányából készén és kocsz, Kovács kocszén

Jól kiégetett, pörmentes

Bükk-faszén.

Szállítványainkat pontosan mérve, plombázott zsakokban, a miniszteri és főkapitányi rendelet szerint teljesítjük.

Becsés rendelvényeik új irodaiban úgy mint eddig személyesen, levelező-lapon agy

Telefon szám 139.

kérjük a jegyzünk figyelmes és gondos szolgálatainkról biztosítva, kitűnő tisztelettel

541

Kneffel Károly és fia

szénagykereskedése, Boros Béni-tér 2. sz.

Mindeddig felülmulhatatlan!

A Maager W.-féle
valódi tisztított

DORSCH

Csukamájolaj

(hatóságilag védett kiadásban.)

sárga füvegenként 2 kor.
fehér " 3 kor.

[Maager Vilmostól
Bécs. 673

1869. óta Ausztriába és Magyarországra általánosan bevezetve.

Tanárok és orvosok előszeretettel rendelik.

Kapható a legtöbb gyógyszerárban és drogueriában

Főlerakat és szétküldés Ausztria-Magyarország egészére:

W. MAAGER, WIEN,
III/3., Heumarkt 3.

Utánzások törvényileg üdöztetnek.
Aradon kapható Gutori Földes Kelemennél.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Egy gyakorlott

könyvelő felvétetik. — Várhol László. 716.

Lakás kiadó.

Flórián-utca 5b. számú két új házban egy-egy különálló 3 és egy 4 szobás lakás fürdőszoba és minden mellékhelyiségekkel f. é. május 1-re kiadó. Bővebbet Frick József építészeti irodájában, hol a helyiségek mérete, stb. kapható. 717.

Fiatal intelligens lakóárs

kerestetik egy szép külön szobába, hol teljes ellátásban részesülhet. József főherceg-ut 1. a városházzal szemben. Bővebbet a házmes ternél. 722

Lakás

kerestetik február elsejére, mely két szobából és mellékhelyiségekből álljon, lehetőleg a belvárosban. Cím a kiadóhivatalban. 698

Kerestetik

a főtéren vagy ahhoz közel eső utcákban egy modern, 4 szoba, fürdőszoba, cselédszoba és minden mellékhelyiségekből álló lakás május 1-sejére. Ajánlatok „4 szoba” jelíggel e lap kiadóhivatalába adandók le.

Telefon 348.

Husserl Manó
bádogos
vizvezeték szerelő
javítások 161
olcsón és gyorsan.
Arad, Szt. Pál-utca 11.

Üzleti könyvek.

gyári raktára. Képes levelező-lapok csaknem félárban. Rongált dobozu levélpapírok, farsangi jux-cikkek és álarok legnagyobb választéka. Legújabb társasjátékok. A kölcsönkönyvtár 275 oldalas új magyar jegyzéke megjelent. 90,000 kötetes kölcsönkönyvtár. 30,000 kötetes zenemű kölcsönző intézet. Nagyválasztéku antiquarium. — Kerpel Izsó, könyv és papirkereskedése Aradon Andrassy-tér 20 sz Telefon 385. 525

Modern

földszinti v. első emeleti uri lakás kerestetik a főtéren vagy annak közvetlen közelében. A lakás 4-5 szoba, előszoba, fürdőszoba és megfelelő mellékhelyiségekből állhat. Ajánlatokat lakás jelíggel a kiadóhivatal továbbít. 437

Megjelent

a Tolnai Világlapja új évfolyamának I. és II. füzeté, valamint Tolnai nagy Világtörténelmének negyedik kötete. Előfizethető évnegyedre vagy számonként. Krausz Paulin könyvkereskedésében. 511

Afrana

a legjobb varrógép

házi és ipari célokra. — Kizárólagos raktár: 346

Koch Dánielnél

Deák Ferenc-utca 42.

:: Kedvező fizetési feltételek. ::

Fél munka!
Kétszeres eredmény!

Dr. Oetker
sütőporának

használatánál ezek a legzombótlóbb előnyök: dr. Oetker receptje szerint a tészta sokkal könnyebben degasztódik s 1 óra múlva előtűnik áll a szépen kelt, illatos sült kuglot.

Az összes tészták nagyobbak, ritkábbak és könnyebben emészthetők dr. Oetker sütőporának alkalmazása mellett.

Egyszeri kísérlet állandó használatra vezet.

Dr. Oetker készítményei minden fősszer és gyarmatáru üzletben kaphatók 205

832-1909. vhtó. sz

Árverési hirdetés

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy az aradi kir. törvényszéknek 1909. évi 20309. sz. végzése következtében Dr. Éles Béla ügyvéd által képviselt Frank L. András javára Dorzsák István ellen 900 kor. s jár. erejéig 1909. évi november hó 27-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján lefoglalt és 384 koronára becsült következő ingóságok, u. m. ruhanemű, varrógép stb. nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a kisjenői kir. járásbírószág 1909. évi V. 478. számú végzése folytán 900 korona tökékövetelés, ennek 1909. évi november hó 1. napjától járó 6% kamatai 1/3% váltódíj és eddig összesen 2 2 kor. 20 fillérben bíróilag már megállapított, költségek erejéig, E. Simándon leendő megtartására 1910. évi január hó 15-ik napjának d. u. 2 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cikk 120. § értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Kisjenőn 1910. január hó 2. napján.
Balassa,
715 kir. bír. végrehajtó.

Nem tévesztendő össze más hasonló céggel.

BUTOR.

Ajánlom kitűnő minőségű, stilszerű, s a legkedveltebb fanemekből, ugymint cseresnye-, jávor-, virágos kőris-, mahagoni- és palisanderfából készült háló-, ebédlő- és uriszoba butoraimat, valamint igen izléeses, a legújabb rajzok után készült előszoba, konyha és cselédszoba berendezéseimet.

Tisztelettel 721

Varga József, asztalosmester

kizárólag Aradon, Kápolna-utca 6b. sz.

:: Nyitott üzletem nincsen. ::

Az aradi vendéglősök szikviz és syphonfej gyára részvénytársaság.

Meghívó.

Az aradi vendéglősök szikviz és syphonfej gyára részvénytársaság 1910. február hó 2-án, d. e. 10 órakor a gyár üléstermében (Batthyány-utca 22, szám alatt) tartandó

rendes évi közgyűlésére.

Napirend:

1. A jegyzőkönyv hitelesítésére 2 részvényes megválasztása.
2. Az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentése, az 1909. évi mérleg betérjesztése, valamint a tiszta nyereség hovatfordítása és a felmentvény megadása iránti határozathozatal.
3. 3 rendes és 1 pót felügyelő bizottsági tagnak 3 évre leendő megválasztása. Arad, 1910. január hó 11-én. **Az igazgatóság.**

Azon t. részvényesek kik a közgyűlésen részt venni óhajtanak, felkérlek, hogy részvényükre 1910. február hó 1-ig elismervény ellenében a gyár pénztáráról letétmentvényt sziveskedjenek.

Vagyon. Mérlegszámla 1909. december 31-én. Teher.

Pénztár	1154 30	Részvénytőke	125000
Betét	2134 72	Tartalékalap	237 40
Ingatlan	3486 39	Fel nem vett osztalék	43
Úvegek	26302 01	Hitelezők	29695 06
Saját részvények tár- cában	44210	Ertékcsokkonések:	
Szabadalom	21500	üvegeknél	3725 14
Gépek és szersz. mok	17348 67	szabadalomnál	1750
Berendezés	2171 20	alapítási költségnél	809 65
Ad sok	5165 14	g. peknél	564 60
Alapítási költség	4048 23	szerszámoknál	302 20
Kocsik és lovak	2466	lovaknál	180
Árukészlet	11507 21	1909. évi nyereség	7331 59
			10092 88
	172899 93		172899 93

Arad, 1909. december 31-én

Az igazgatóság:

- Steigerwald Alajos s. k.,** Földes Lajos s. k., Huzó István s. k.,
elnök igazgató. ügyvezető igazgató. igazgató.
- Walenta András s. k.,** Dr. Szilvássy László s. k., Pellegrini Károly s. k., Popper Károly s. k.,
igazgató. igazgató. igazgató. igazgató.

Jelen vagyon- és teherkimutatást a törvény és alapszabályok értelmében megvizsgáltuk és rendben találtuk. Arad, 1910. január 12-én. 700

A felügyelő bizottság:

- Szűcs F. Vilmos s. k.,** Bumann János s. k., Urbán Ede s. k., Prolich István s. k.,
f. b. elnök. f. b. tag. f. b. tag. f. b. póttag.

A felügyelő bizottság jelentése.

Tisztelt közgyűlés!

A t. közgyűlés bizottsága által az Aradi vendéglősök szikviz és syphonfej gyára r. t. ügye esetének felügyelésével megbízva, a keresk. törvény 195. §-ának, valamint az alapszabályok értelmében a pénztár, üg. k. zales és könyvvezetés szabályszerű menete föl ismételt beható vizsgálat útján magunknak meggyőződést szerezünk.

A f. lyó üzletet lezárta után az igazgatóság által elebünk terjesztett mérleget alapos vizsgálat tárgyává tettük és annak egyes teteit a könyvekkel való összehasonlítás után, nemkülönben az egész ügyvezetést elismerésre méltó rendben találtuk.

Ennek alapján van szerencsénk az igazgatóságnak az 1909. évi 1009288 koronára, tiszta nyereség hovatfordítása tárgyában betérjesztett indítványát a t. közgyűlésnek elfogadásra ajánlani.

Végül kérük a t. közgyűlést, hogy az 1909. üzletre nézve ugy az igazgatóság, mint tisztelettel alulírott felügyelő bizottság részére a felmentvényt megadni sziveskedjék.

Arad, 1910. január 12.

A felügyelő bizottság:

- Szűcs F. Vilmos s. k.,** 700
f. b. elnök.
- Baumann János s. k.,** Urbán Ede s. k., Prolich István s. k.,
f. b. tag. f. b. tag. f. b. póttag.

SZOKOLY SÁNDOR

gyógyszertára

697

ARAD,

Kelemen-téren

a szerb templommal szemben

MEGNYILT